

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

XXXVI. Vintermaanederne og April 1921.

Næsten over hele Landet tegner Æbletræerne under Middel, idet de trods den milde Vinter lider under Eftervirkningerne af de ondartede Svampeangreb i 1920.

Pærerne synes bedre, omend der ogsaa her ses baade Eftervirkninger og nye Angreb af *Pæreskurv*. Tidlige Kartoffler har stedvis faaet Toppen afsvedet af *Nattefrost*; ogsaa Jordbærblomsterne har taget Skade. Ved København forekom et ødelæggende Angreb af *Salatskimmel*.

Forskellige Skadedyr i Frugttræerne har i Aar været overordentlig tidligt paa Færde; navnlig gælder dette *Bladlus* i Æbletræerne, hvis Knopper flere Steder fra Maanedens Begyndelse har været tæt besat med dem.

Frostmaalerlarver og *Knopviklerlarver* har ogsaa begyndt deres ødelæggende Gnav.

Jordlopper viste sig allerede i Begyndelsen af Maaneden og overfaldt i Slutningen af denne i store Mængder Kaal, Radiser og Majroer.

Bladrandbillerne kom frem i Slutningen af Marts og har flere Steder været slemme ved Ærterne.

Snegle har stedvis gjort stor Skade i Ærter, Gulerødder, Blomkaal og forskellige Stauder.

Forskellige *Fugle* har været slemme ved de fremspirende Kaal-, Radise- og Spinatplanter.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt:

Der er for Vintermaanederne og April Maaned 1921 indkommet 14 Beretninger, hvoraf 6 fra Jylland og 8 fra Øerne.

Frugttæer. Vinteren har været Frugttæerne gunstig, kun fra Ribegnen meldes at den haarde *Frost* i Oktober har skadet de unge Æbletæer; næsten alle Sorter staar med talrige Skud ødelagte, kun Skovfogedæble og Bismarck synes at have taget mindre Skade. Ved Aarhus viser det sig, at Æbleokulanterne, takket være *Sommertøken*, er slaæet fejl.

For Æbletæernes Vedkommende kan Situationen trods Vinteren dog ikke betegnes som gunstig, da Eftervirkningerne fra de stærke Angreb af *Æbleskurv* (*Venturia inaequalis*) og *Kærnefrugtskimmel* (*Monilia fructigena*) i 1920 er meget følelige næsten over hele Landet og, som det var at vente, staar de i Fjor stærkt angrebne Sorter i Aar svagest. I Lagesminde Frugthave ved Glostrup viste det sig saaledes ved en Undersøgelse midt i April, at f. Eks. Cox' Orange havde mange Sporer som enten var helt dræbte, eller som havde Endeknoppen dræbt, men en lille levende Knop ved Siden af denne; de nye Aarsskud var korte, ofte tydeligt delt i to Afsnit fra før og efter Afløvningen; daarligst tegnede Cox' Orange og Bismarck, daarlige var ogsaa Cox' Pomona og Dumelow Seedling, hvørimod Transparente blanche, som havde været afløvet 1920, tegnede forbavsende godt; Queen, Manks Codlin, Frogmore prolific, Pigeon, Casseler Reinette, Lord Grossvenor, James Grieve, Louis, Prince Albert og Belle de Booskoop tegnede godt. Ogsaa ved Lyngby har Cox' Pomona, der var afløvet sidste Aar, kun yderst faa Blomsterknopper (Anna Weber). Fra Bregentved Eksporthave skrives, at en Række Cellini paa Dværgunderlag blev saa ødelagt af Sommerens Sygdomme, at de har maattet ryddes; Graastener og Cox' Pomona bryder jævnt godt men har ingen Blomster; i det hele tegner Æblernes Blomstring under Middel (W. Prior). Gaar man videre mod Vest forbliver Billedet lige til Vestkysten det samme, døde Grenspidser, Saar paa Aarsskuddene og de unge Grene, døde Frugtsporer; særlig fremhæves Transparente blanche, Lord Suffield og Cox' Orange. Kun fra Bornholm skrives, at trods det voldsomme Angreb sidste Sommer staar Tæerne i Aar rigtig fine, særlig hvor man sidste Aar fik foretaget en god Sprøjtning; en Del Sorter staar atter i Aar med en Mængde Blomsterknopper, selv de saa stærkt beskadigede Cox' Pomona og Cox' Orange blomstrer godt (Hans Nielsen).

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) er iagttaget ved Middelfart og Holbæk i Slutningen af April.

Pæerne lover gennemgaende bedre end Æblerne; dog findes ogsaa Eftervirkninger af sidste Aars Angreb, og friske Angreb af *Pæreskurv* (*Venturia pirina*) paa de nye Smaaskud og knap udfoldede Blade er allerede iagttaget flere Steder (Alfr. Jensen, H. Gram). Ved Bollesager blomstrer alle Pæresorterne rigt, med Undtagelse af Souvenir du Congres, der har næsten alle Frugtsporerne dræbt af Skurv (E. Christiansen).

Kræft (*Nectria ditissima*) forekommer ondartet, navnlig paa Transparente blanche og Cox' Orange; i mildere Grad angribes Cellini, Charles Ross, Cox' Pomona, Ildrød Pigeon, Lady Sudeley, Lord Suffield og Peasgoods Nonesuch.

Angreb af *Gummiflod*, der stadig ses paa Kirsebær, har paa Fyen været mere ondartet end almindeligt og søges nu modvirket ved Kalkning (Th. Højer).

Frugtbuøe. *Stikkelsbærskaalrust* (*Puccinia Pringsheimiana*) er iagttaget paa Ribs og Stikkelsbær i Vestjylland.

Stikkelsbærdræberen (*Sphaerotheca mors uvae*) er paa Bækkeskov bekæmpet ved hvert Aar lige før Løvspring at sprøjte med 4 pCt. Blaasten, hvilket har vist sig aldeles ufejlbarligt. I Hjørring Amt, hvor Sygdommen findes overalt, bliver den kun bekæmpet faa Steder, men det viser sig at den kan holdes nede ved Afklipping af Skudspidserne og Sprøjtning med Svovlkalk; flere Steder ved Havet bruger man at overbruse dem ret hyppigt med Havvand, og dette giver et ret godt Resultat, omend man ikke bliver helt fri for Dræberen (P. Chr. Andersen).

Ribsens Skivesvamp (*Pseudopeziza ribis*) fandtes midt i April paa Stikkelsbær ved Vejle.

Drueskimmel (*Botrytis cinerea*) har ved Aalborg angrebet flere Stikkelsbærbuske stærkt og dræbt enkelte (O. Hein).

Hindbær-Stængelsyge (*Didymella applanata*) ses slemt hist og her paa Non plus ultra og andre Sorter; i tætte, uplejede Stykker er den almindelig, men ellers næppe saa ondartet som for nogle Aar siden (H. Gram). I Hjørring Amt er Sygdommen fundet et Par Steder, paa Sorten Marlborough.

Køkkenurter. Paa Bladbeder er *Bederusten* (*Uromyces betae*) allerede i April iagttaget i Form af Skaalrust paa de overvintrende Blade, hvoraf der er særlig mange i Aar (H. Gram).

Tørforraadnelse (*Phoma betae*) optraadte i Efteraaret paa enkelte Rødder af Lang Amager og Dippes runde, sortrøde Rødbeder; trods Sortering inden Indkulingen er alligevel en Trediedel ødelagt, Hovedknoppen og mere eller mindre af den øverste Del af Roden er borttraadnet (H. Gram).

I Nærheden af Lyngby er en stor Plet i en Mark med Sommerhvidkaal til Frø ødelagt af *Kaalbrok* (*Plasmodiophora brassicae*); Angrebet kan føres tilbage til en Udkørsel af smittet Affald.

Kaalens Bladpletsyge (*Mycosphaerella brassicae*) er iagttaget paa Hvidkaal til Frø, nær Rødby Havn. Hovedernes Holdbarhed synes ikke at forringes, selv om Kaalen blev indvintret med Blade, der ikke var helt fri for Svampen (H. Lindhardt). Iøvrigt har Kaalens Holdbarhed ikke været god, Efteraarsfrosten og den milde Vinter bærer Skylden for at der er optraadt Raaddenskab i Kulerne.

Drueskimmel (*Botrytis cinerea*) er ved Sorø og Slagelse fundet paa Grønkaal overvintret til Frøavl.

I Kartoffelkulerne har Angreb af *Kartoffelskimmel* (*Phytophthora infestans*) og *Vaad Forraadnelse* optraadt meget forskelligt; Up to date og revnede Richters Imperator har lidt mest, Magnum bonum mindst. Ved Hornum har Kartoffler, der var nedkulet omhyggeligt og heldigt først i Oktober, og derefter sidst i Oktober blev dækkede med $\frac{1}{2}$ m Jord og Kartoffeltop, holdt sig overordentlig tilfredsstillende; flere Steder i Midt- og Vestjylland har der været betydelig Forraadnelse i Kulerne, rimeligvis i Forbindelse med at den stærke Dækning er paaført for tidligt.

Indvendige *Rustpletter* er bemærket et Par Steder i Jylland.

Kartofler lagt til tidlig Avl spirede godt i den milde Marts og blev derefter udsat for *Nattefrost* i April; ved Aarhus frøs ubeskyttede Kartoffler helt ned, mens kun Halvdelen frøs ned, hvor der var dækket med Tang (Kay Petersen).

Jordbærrenes stærkest udviklede Blomster har flere Steder taget Skade af *Nattefrosten* og staar med sorte Støvveje.

En gammeltkendt Fejl ved Peberrod, der viser sig som en *mørk Ring* i Rodstokken, er i Vinter fundet ved Randers og Hjørring; Sygdommen synes efter endnu ikke afsluttede Undersøgelser at skyldes en Art *Kransskimmel* (*Verticillium* sp.).

Salatskimmel (*Bremia lactucae*) er midt i April optraadt ødelæggende paa Salat af Sorten Leppermann; Angrebet der forekom baade i Bænke og Huse, indenfor det samme Gartneri nær København, var værst i en ret kold Bænk, men bredte sig iøvrigt hurtigt over al Salaten, der hurtigt blev uskikket til Salg, idet Yderbladene var mere eller mindre brune og de følgende Blade blev plettede og tæt besat med Sporer (Anna Weber).

Paa Bækkeskov er Formalin med udmærket Resultat anvendt mod *Formeringssvamp*; man skal dog være varsom med at tage Bedet for tidligt i Brug for at ikke Rester af Formalinen skal svide Planterne (Alfr. Jensen).

Andre Planter. Flere Steder i Jylland er det iagttaget, at *Rodfordærveren* (*Polyporus annosus*) er gaaet fra smittede Hegnspæle over paa Tjørnehække og forskellige Lætræer, som den har dræbt, til stor Skade for de paagældende Hegn og Læ. Et Sted har man prøvet at begrænse Angrebet ved at rydde de angrebne Planter og isolere Angrebsstedet ved at grave Grøft om det; men de øvrige Steder har man ikke kendt Angrebets Natur, og det har da uhindret bredt sig; det stammer i alle Tilfældene fra smittede Hegnspæle (N. Gram).

Angreb af *Tjørnemeldug* (*Podosphaera oxycanthae*) er atter iagttaget i Aar: ved Odense var Angrebet 20. April allerede stærkt enkelte Steder.

Ved Odense stod ca. 10 pCt. af et større Stykke med unge Cypresser med visne Skudspidser, hvorpaa fandtes Sporehuse af en tidligere paa nærbeslægtede Stedsgrønne funden, ufuldstændig kendt Svamp (*Phoma* sp.).

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*) er iagttaget flere Steder paa Slyngroser, allerede fra først i April

I København og Omegn skæmmes Tulipanerne mere eller mindre af *Tulipan-Drueskimmel* (*Botrytis parasitica*). Ved Trustrup var Vintergæk i Februar stærkt angrebet af *Drueskimmel* (*Botrytis* sp.).

Lyngby, 8. Maj 1921.

Ernst Gram.

Frugttræer. *Blådlus* (Aphider) og *Bladlopper* (*Psylla mali*) har været ganske overordentlig tidligt paa Færde. Fra Middelfart skrives saaledes: Ingeninde har jeg bemærket en saa tidlig og mangfoldig Tilstedeværelse af Skadedyr i Frugthaven; fra omtrent midt i April har Bladlopper, Blådlus og Larver været paa Færde. Vi sprøjter med Tobaksaffkog og Schweinfurtergrønt, men det synes næsten haabløst, da de udfoldede Blade yder god Beskyttelse (Lindhardt). Ved Sorø saas de første *Bladlopper* allerede d. $\frac{6}{4}$, ved Lyngby d. $\frac{12}{4}$. Rundt omkring fra lyder der Klager over *Blådlus* (*Siphonophora padi*, *Aphis pomi* og *Dentatus sorbi*) i Æbletræerne (Aalborg, Ribeegnen, Ringe, Holbæk). Ved Aalborg fandtes de første d. $\frac{5}{4}$; ved Ringe var der allerede d. $\frac{7}{4}$ betydeligt Angreb; ved Jernved iagttoges der d. $\frac{12}{4}$ kraftige Angreb paa de unge Æbletræer, hvis Knopper var tæt besat med levende Blådlus, skønt det et Par Nætter havde frosset saa haardt, at der var tyk Is paa Vandet (P. Nygaard). Ved Lyngby iagttoges de første *Tægellarver* d. $\frac{28}{4}$.

Ved Ringe har der i April været stærkt Barkgnav paa Pære- og Æbletræer af en *Øresnudebille* (*Otiorynchus picipes*); flere Træer er gaaet ud som en Følge af Gnavet (Th. Høier).

Ved Lyngby saas de første *Frostmaalerlarver* (*Cheimatobia brumata*) og *Knopviklerlarver* (*Olethreutes variegana*) d. $\frac{12}{4}$. Fra Holbæk skrives, at de sidstnævnte optræder talrigt og allerede i Slutningen af Maaneden har anrettet megen Skade paa de unge Skud (H. Birkedal). Ved Aarhus er der iagttaget et stærkt Angreb af den røde *Knopviklerlarve* (*Olethreutes ocellana*); Angrebet, der ligeledes fandtes i 1920, bevirker at Dværggrenenes Endeknopper ikke kommer til Udvikling; Væksten føres saaledes videre af Sideknopper (Kay Petersen). Medens det fra Bornholm, Sorø og Taastrup hedder, at der ingen *Ringspinder*-Eggemansjetter (Mala-

cosoma neustria) er iagttaget eller kun meget faa, er der ved Aalborg ved Foraarsbeskæringen fundet mange; allerede d. 10/4 fandtes de første Larver.

Over *Mideskurv* paa Pæretæer, forarsaget af *Galmider* (Eriophyes piri) klages der fra mange Steder.

Rundt omkring i Jylland er der iagttaget, at *Graaspurvene* (Passer domesticus) æder en Mængde af de mest fremmelige Blomsterknopper paa Pære-Espalier; indtil nu, tilføjes der, har det dog kun virket som en gavnlig Udtynding (N. Gram). Ved Sorø optraadte *Stillidser* (Fringilla cardulis) og *Dompapper* (Fringilla pyrrhula) nogle faa Dage i Marts paa lignende Maade i Pære- og Kirsebærtæer (H. Gram). Paa Giesegaard har Dompapper hele Vinteren hjemsøgt en Mirabelhæk: vi skød de første, men der kom stadig flere (J.S. Riis).

Harer (Lepus europaeus) har trods den milde Vinter ved Lagesminde været slemme ved Æbletræer; da Vintersprøjtningen begyndte, holdt de sig til de usprøjtede Træer; men da alle Træerne var sprøjet, aad de igen af dem alle (Anna Weber). Fra Esbjerg anbefales det at stikke Granris ned i Jorden om de unge Æbletræer og binde dem sammen om Stammen for at forhindre Haregnav.

Frugtbuſke. *Bladlus* (Myzus ribis) optraadte i Slutningen i Maaneden paa Ribs ved Nysted. Ribs, Stikkelsbær- og Solbærbuske er ved Ringe blevet stærkt beskadiget af en *Øresnudebille* (Otiorrhynchus picipes), der skræller Barken af Grenene (Th. Højer). Ved Skjelskør iagttoges de første Larver af *Ribsmøllet* (Incurvaria capitella) i Ribsknopper d. 12/3.

Mindre Angreb af *Stikkelsbærmider* (Bryobia ribis) er bemærket ved Aalborg og Bækkeskov. Over *Solbærmider* (Eriophyes ribis) klages der fra Rungsted, Oringe, Aarhus, Aalborg og Jernved. Fra det sidstnævnte Sted hedder det: Solbærmiden, som i tidligere Aar nok har været iagttaget i enkelte Haver, har nu bredt sig saa meget, at den findes i de allerfleste Haver (P. Nygaard). Ved Aarhus forsøger man at bekæmpe Angrebet ved Nedsikring af Buskene (Kay Petersen).

Fra Bornholm skrives, at *Spurvene*, der ellers altid gør stor Skade ved at afpille Knopperne, ikke i Vinter har været særlig slemme, rimeligvis fordi der paa Grund af det milde Vejrlig har været rigelig Næring hele Vinteren (Hans Nielsen).

Larven af *Hindbær-Glassværmeren* (Sesia bembeciformis) er fundet i Hindbærskud i forskellige Haver ved Sorø og Aalborg.

Mideknopper, frembragt af *Hasselmiden* (Eriophyes avellanae) er iagttaget i mange Haver og Læbælter paa Sjælland; ved Taastrup fandtes de i stor Mængde, skønt saa vidt muligt alle angrebne Knopper var bortskaaet det foregaaende Aar (H. Gram).

Urtehaven. I et Gartneri ved København er Jordbær i Potte stærkt medtaget af Gnav af *Jordbær-Viklerens* Larve (Acalla comariana); der kunde fanges indtil 15 Larver paa een Potteplante. Alle Jordbærplanter i samme Hus var inficeret med *Jordbærmider* (Tarsonemus fragaria) der rimeligvis var spredt omkring ved Arbejdet med at fange og dræbe Viklerlarverne.

Jordlopper (Phyllotreta nemorum o. a. Phyllotreta-Arter) viste sig allerede i det første Tidøgn af Maaneden, men de fleste Steder var det først i Slutningen af Maaneden, at de i store Mængder overfaldt Kaal, Radiser og Majroer. Ved Jernved var Kaal (Blom-, Spids- og Hvidkaal), udplantet d. 1/4 stærkt angrebet d. 8/4; da der paa denne Dag paasattes Tjærekartonskiver, viste Jordlopperne sig imidlertid ikke mere (P. Nyegaard). D. 10/4 saas de ret talrigt ved Sorø i Grønkaal til Frø og nogle Dage senere i Rosenkaal og Majroer til Frø. Ved Aarhus blev første Udsæd af Radiser opædt; paa Østoftegaard var de i de sidste Dages Varme og Tørke ogsaa slemme ved nogle nylig udplantede Radiser; de forsvandt imidlertid, ved at man dryssede noget Insektpulver over Planternes Blade og paa Jorden uden om Planterne (E. V. Ellehauge). Ved Odense har man ved Overbrusning med lidt Vand flere Gange om Dagen skræmmet dem bort fra forskellige Kaalsorter, saaet paa Bed (J. Johnsen). I Midten af Maaneden iagttoges *Glimmerbøssen* (Meligethes aeneus) ved Odense og Lyngby i Majroer til Frø.

Bladrandbiller (Sitona lineata) viste sig allerede de sidste Dage af Marts og har flere Steder været slemme ved Ærterne; ved Oringe blev særlig Krybærterne haardt medtaget, lige fra de begyndte at spire (N. Hansen); ved Odense var tidlig, lav Sukkerært særlig slemt medtaget. Fra Hornum hedder det derimod, at Ærterne (Gul Snedingært), saaet i Midten af Marts, allerede er saa kraftige, at Billerne næppe kan gøre dem nævneværdig Skade.

Snegle (Arion hortensis o. a.) har paa Giesegaard og Bækkeskov gjort stor Skade. Det førstnævnte Sted kom de først frem d. 24/4 og optraadte ondartet i Ærter, Gulerødder og Blomkaal, værst paa leret Jord, og særlig hvor Jorden var kulegravet. Paa Bækkeskov gik det ud over de tidlige Ærter, som ogsaa, omend i mindre Grad, blev angrebet af *Tusindben* (Blanjulus guttulatus); Melkalk i Rillerne synes, skrives der, at hjælpe noget, men er ikke tilstrækkeligt til at forhindre Angrebet (Alf. Jensen).

Forskellige *Fugle*: *Spurve* (Passer domesticus og P. montanus), *Bogfinker* (Fringilla coelebs), *Irisker* (Fringilla cannabina og F. chloris) har flere Steder (Lyngby, Oringe, flere Gartnerier ved Sorø, Odense) været slemme ved de spirende Kaal-, Radise- og Spinatplanter m. m.; de trækker Planterne op og fortærer Kimbladene. Nogle Steder anvendes fintmasket Traadnet, anbragt saa højt over Jorden i Bedene, at Fuglene ikke kan naa Planterne (Oringe, Sorø). Drivhusvinduer har ligeledes reddet flere Afgrøder (Sorø, Lyngby). Ved Odense skærmede man Bedene ved at dække dem med Halm; det hjalp imidlertid ikke tilstrækkeligt; udspændte, hvide Traade over Bedene hjalp ikke. *Mus* har ved Sorø dels gnavet af dels helt ødelagt en Del Læggekartofler.

Paa *Prydplanter* er følgende Dyr iagttaget: *Glimmerbøssen* (*Meligethes aeneus*) paa Paaskeliljer (Lyngby), *Viklerlarver* (*Olethreutes variegana*?) paa Tjørn (Odense), *Minérfluelarver* (*Phytomyza aquifolii*) paa Kristtorn (Rungsted, Middelfart), *Tusindben* (*Blanjulus guttulatus*) paa Rødderne af *Bellis perennis* (Varde). I Oxbøl gnavede *Markmus* (*Arvicola agrestis*) Krokusknolde og menes samme Sted at have fortæret Frø af Hvidtjørn (Margrethe Hviid).

København, 10. Maj 1921.

Sofie Rostrup.

Da vi for Tiden arbejder paa at faa undersøgt, hvilke Tægearter der gør Skade paa Frugttræerne, særlig Æbletræerne, beder vi vore Medarbejdere om at være os behjælpelige med dette Arbejde ved at indsamle levende Tæger (Larver, Nymfer eller fuldtudviklede) paa disse Træer og indsende dem sammen med angrebne Skud til Lektor Math. Thomsen, Landbohøjskolen, Bülowvej, København V.

Vejledning

til

Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter

i

Juni og Juli Maaneder.

Sprøjtning af Frugttræer er af største Betydning som Middel mod Skurv og adskillige Skadedyr. Mod Skurv og Larver af Frostmaalere, Æbleviklere (Orm i Æbler), Ringspindere, Bladhvepse m. fl. sprøjtes umiddelbart før og umiddelbart efter Blomstringen (naar Frugterne er af Størrelse som en Nød) enten med en Blanding af Bordeauxvædske og Schweinfurtergrønt (1 Teskefuld til 15 Liter Bordeauxvædske) eller med en Blanding af Svovlkalkvædske og Blyarsenat (1 Teskefuld til 15 kg fortyndet Svovlkalk, der tilberedes af 1 Del koncentreret Svovlkalk, som den faas i Handelen, og 30 Dele Vand).

Mod *Tæger* og *Bladlopper* paa Frugttræer sprøjtes med Tobaksekstrakt (indeholdende 0,1 pCt. Nikotin) umiddelbart før og lige efter Blomstringen; den sidste Sprøjtning alene vil næppe give tilfredsstillende Resultat. Til Tobaksekstraktopløsningen kan tilsættes Blyarsenat for samtidig at faa Ram paa Frostmaalerlarver og de andre ovennævnte Larver.

Mod *Bladlus* paa Frugttræer og Frugtbuske sprøjtes med Tobaksekstrakt, saasnart Dyrene har vist sig, og inden Bladene har begyndt at krølle sig sammen; efter dette Tidspunkt kan anvendes Dypning i Kvassia- eller Tobaksvædske.

Grene med *indspundne Larver* (Ringspindere, Snareorme) og Ægmasser af *Aprikosspindere* afskæres og brændes.

Sprøjtning af Frugttræerne gentages snarest, hvis Angrebene fortsættes, med Blyarsenat – alene eller blandet med Bordeauxvædske – mod de forskellige Sommerfuglelarver, Bladhvepselarver, Æbleviklere, Gaasebiller og bladædende Snudebiller.

Mod *Vildlingsvamp* i Planteskoler (paa andet Aars Vildlinger) anvendes Sprøjtning med Bordeauxvædske.

De af *Pære-Galmuggens* Larver angrebne Pærer nedrystes, afplukkes, opsamles og brændes, inden Larverne i Slutningen af Juni og Begyndelsen af Juli gaar i Jorden. Samme Forholdsregel iagttages over for Blommer, der er angrebne af *Blommehvepsens* Larver.

Gummiflod hos Stenfrugttræer modvirkes ved at hælde en Blanding af læsket Kalk og Vand i en Rende rundt om Stammen.

Stikkelsbærdræberen kan til Dels bekæmpes ved at puste Stikkelsbærbuskene over med Svovlpulver eller sprøjte dem over med en tynd Svovlkalkopløsning (1 Del koncentreret Svovlkalkvædske til 40 Dele Vand). Gule Stikkelsbær taaler dog ikke at behandles med Svovlmidler. Mod *Skaalrust* paa Stikkelsbær anvendes Sprøjtning med Bordeauxvædske snarest; mod *Stikkelsbærorme* sprøjtes med Schweinfurtergrønt eller Blyarsenat saasnart Ormene begynder at vise sig.

Hindbærbiller afbankes og tilintetgøres. Samme Fremgangsmaade vil ogsaa for en Del kunne anvendes over for flere gnavende Insekter (Snudebiller, større Sommerfuglelarver og andre) paa Frugttræer, „Orme“ paa Stikkelsbær m. m. De af *Hindbær-Snudebiller* angrebne Knopper afpilles og brændes; paa Jordbær fjernes de lettest ved at afskære Blomsterstandene efter endt Bærplukning.

Tidlige Kartofler sprøjtes med Bordeauxvædske, saasnart Toppen er udvokset, omkring 1. Juli; Vædsken skal dække Bladene fuldstændig.

Ved *Udplantning af Kaal*, særlig Blomkaal, lægges Tjærekartonskiver om Grunden af Planterne for af hindre *Kaalfluen* i at lægge Æg. I Mangel heraf kan ogsaa Naftalin eller Tobaksstøv, lagt tæt om Foden af Planten, være af god, omend – navnlig for Tobaksstøvet Vedkommende – ikke sikker Virkning. De sidste Midler synes at have nogen Virkning mod *Løgfluer* i Skalotter. *Kaal-Hvidsværmernes* gule Ægmasser – eller de smaa Kaalorme, medens de sidder samlede paa Undersiden af Bladene – trykkes itu.

Paa og langs med *Gulerodsrækkerne* strøs Naftalin for at holde *Gulerodsfluerne* borte. Mod Krusesyge hos Gulerødder sprøjtes med Tobaksekstrakt (med 0,1 pCt. Nikotin). Det samme Middel bruges mod *Jordlopper*, over for hvilke ogsaa Naftalin og Tobaksstøv kan være af god Virkning.

Blade eller Bladdele med *Minærlarver* (Selleri, Beder) afplukkes og brændes.

I Urtehaven efterses den udstroede Naftalin og fornyes om fornødent, ligesom de forskellige Midler igen benyttes ved ny Udsæd eller Plantning.

I Stedet for ren Naftalin kan bruges raa Naftalin, som er meget billigere, men maa anvendes med større Forsigtighed og kun strøs imellem Rækkerne, da Planterne ikke taaler direkte Berøring af dette Stof.

Nærmere Oplysninger meddeles ved Henvendelse til Statens plantepatologiske Forsøg, Lyngby. Spørgsmaal vedrørende Skadedyr sendes direkte til Mag. scient. Fru Sofie Rostrup, Paludan Müllersvej 5, København V.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Maanedlige Oversigter
over
Sygdomme hos Haveplanterne
fra
Statens plantepatologiske Forsøg.

XXXVII. Maj 1921.

Æblemeldug fandtes i Maanedens Slutning en Del Steder.

Stikkelsbærskaalrust er fremtrædende over hele Landet. *Stikkelsbærdræberen* er som sædvanligt ondartet hvor der ikke er sprøjtet og hvor Buskene staar for tætte eller i Skygge, mens Vintersprøjtning med Blaasten eller Formalin har virket udmærket.

Skalotteløgene lider i Jylland under ondartede Angreb af *Løgskimmel*, der dog har kunnet standses ved Sprøjtning med Bordeauxvædske.

Æble- og Blommetræer har lidt meget af *Bladlusangreb*, dog langt fra i samme Maalestok som i 1920.

Knopviklerlarver har været paa Færde rundt omkring. *Frostmaalerlarver* har, væsentlig i Jylland gjort stor Skade paa Frugttræerne og stedvis paa Frugtbuske.

Stikkelsbær-Bladhvepsens Larver har fra Midten af Maaneden huseret i Stikkelsbærbuskene.

Kaalfluellarven har gjort ikke ringe Skade i Radiser og Kaal.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt:

Der er for Maj Maaned 1921 indkommet 19 Beretninger, hvoraf 11 fra Øerne og 8 fra Jylland.

Frugttræer. *Frosten* synes at have skaaet de fleste Æble- og Pæretræer, idet deres Blomstring ikke var saa langt fremskreden, hvorimod Kirsebær har lidt betydelig Skade ved Aarhus (Kay Petersen). Fra Lemvigegnen ytres der Frygt for manglende Frugtsætning paa Grund af Tørke.

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) er, fraset et enkelt Anereb paa Paradisæble, endnu ikke iagttaget, derimod ses Eftervirkningerne af Angrebet i Fjor i Form af en Mængde døde Skudspidser, Sporer og indtørrede Frugter, som nu efter Løvspring falder i Øjnene og bør klippes af (N. Gram). Ved Rødovre staar Lord Suffield – ene af alle Sorter – med skrubbet Bark, som man ellers ser det paa skurvede Pærer (A. Pedersen). Udover disse Eftervirkninger synes der at herske nogenlunde Tilfredshed med Blomstringen.

Pærene har blomstret rigt og kun fra Studsgaard og Bornholm klages over Angreb af *Pæreskurv* (*Venturia pirina*); angrebne er Williams, Souvenir de Congres, Bonne Louise og Herrepære (H. Nielsen).

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) findes sidst i Maanedten temmelig udbredt; som angrebne opgives særlig Aakerø, Baldwin, Bismarck (ret betydeligt), Cox' Orange (ondartet paa kold Jord), Graastener, Keswick Codlin (svagt) og Urania.

Bortdøen af Skud paa Blommer, Kirsebær og Mirabeller, eller endog af hele Træer, forekommer i nogle Tilfælde i tydelig Forbindelse med *Stenfrugtskimmel* (*Sclerotinia cinerea*), i andre sammen med Gummiflod og andre ufuldstændige kendte fysiologiske Forstyrrelser.

Ved Rødovre er flere 6–8 aarige Victoriablommer døde af *Sølvglans* (*Stereum purpureum*); de andre Blommesorter er ikke angrebne (A. Pedersen).

Af *Fersken-Blæresyge* (*Taphrina deformans*) er der fundet ondartede Angreb paa Bornholm og et Par Steder paa Sjælland, saavel paa bærende Træer som i Planteskole.

Frugtbuske. *Nattefrosten* har ved Borris ødelagt næsten alle Solbærblomsterne, mens Ribsene ingen Skade har taget (M. Klitgaard). *Visne Bladrande* paa Ribs er begyndt at vise sig paa de sædvanlige Lokalteter.

Stikkelsbærskaalrust (*Puccinia Pringsheimiana*) er i Aar usædvanlig fremtrædende, og som det synes over hele Landet. Foruden paa de forskellige Sorter af Stikkelsbær, findes svagere Angreb paa Ribs.

Stikkelbærdræberen (*Sphaerotheca mors uvae*) viser sig meget udbredt i sidste Halvdel af Maanedten, og, som sædvanligt, ondartet hvor der ikke sprøjtes og hvor Buskene er tætte eller staar i Skygge; ellers ytres der megen Tilfredshed med Vintersprøjtningen med Blaasten eller Formalin, mens Saltvandets Nytte endnu er omstridt.

Drueskimmel (*Botrytis cinerea*) har ved Rødovre faaet mange og store Grenpartier til at visne paa Stikkelsbærsorten Whinhams Industry.

Køkkenurter. Kaal af de forskellige Sorter har i Drivbede og Saabede med for tæt Stand lidt stærkt af *Kimskimmel* (*Pythium baryanum*) og i mindre Grad af *Korsblomstskimmel* (*Peronospora parasitica*).

De tidlige Sorter og de første Blomster af Jordbærrene har faaet „Sorte Øjne“ efter *Frosten* først paa Maanedten. Ogsaa unge Asparges frø af indtil Jordoverfladen og udplantede Tomater mistede Drivhusbladene.

Paa Tomat er endvidere fundet den sædvanlige *Krøllen* af Bladene, der menes at skyldes den stærke Drivning, samt *Mosaiksyge*, *Stængelforraadelse* (*Fusarium sulphureum*) og *Stribesyge* (*Bacillus lathyri*).

Voksbønner i Bænk er som Følge af den stærkere Varme og Fugtighed blevet mere angrebne af *Bønnesyge* (*Glomerella Lindemuthiana*) end paa Friland (H. Øhlens).

Skalotteløg lider i Jylland i ondartet Grad af *Løgskimmel* (*Peronospora Schleideni*), der dog viser sig at kunne standse ved Sprøjtning med Bordeauxvædske; derimod viser det sig letsindigt at lægge Løgene hvor man i Fjor har gravet de syge Løg ned, alle Løgene blev angrebne (N. Gram).

Rhabarber er ved Lyngby stærkt angrebet af Skaalrust høfende til *Rørrust* (*Puccinia phragmitis*); ved Aarhus fandtes et enkelt Angreb af *Drueskimmel* (*Botrytis cinerea*).

Ved Kolding har Halvdelen af en Spinatmark (Blomsdale) maattet omplojes efter at være ødelagt af „Sorte Ben“, der efter alt at dømme skyldtes Kalktrang (A. P. Lundén).

Spinatskimmel (*Peronospora farinosa*) har ved Odense været at finde hele Maanedten paa Sorten Victoria, mens de Gaudry og 3 Familier intet fejlede (J. Johnsen).

Andre Planter. Skaalruststadiet af Kornsorternes *Sortrust* (*Puccinia graminis*) er fundet et Par Steder i Københavns Amt paa Blade og Skud af Berberis vulgaris og dens rødbladete Varietet, der ligesaavel som Hovedarten er forbudt her i Landet.

Meldug paa Tjørn (*Podosphaera oxycanthae*), Navr (*Uncinula aceris*) og Roser (*Sphaerotheca pannosa*) findes flere Steder; af Rosensorterne er Crimson Rambler som sædvanlig en sikker Vært, og ogsaa Dorothy Perkins er allerede tidligt fundet angrebet.

Af *Syrenbakteriose* (*Pseudomonas syringae*), *Rust* paa Pimpinelleroser (*Phragmidium rosae-pimpinellifoliae*), en *Bladpletsyge* (*Septoria cercosporioides*) paa Chrysanthemum leucanthemum, og *Sorteben* (*Pythium baryanum*) paa Dresdener Levkøjer, noteres et enkelt Angreb.

Lyngby, 7. Juni 1921.

Ernst Gram.

Vejlledning

til

Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter

i

Juli og August Maaneder.

I Juli Maaned bør man især have sin Opmærksomhed henvendt paa Kartofflernes Sundhedstilstand. Blandt tidlige Kartoffler vil man saa godt som i hver Have kunne finde enkelte Planter, der er angrebne af *Mosaiksyge*; de er let kendelige paa deres lyse Farve og paa, at hvert Blad paa hele Planten er mosaikagtigt gul- og grønspættet. Denne Sygdom følger Læggekoldene, og de mosaiksyge Planter bør derfor altid fjernes af de Stykker, hvorfra man vil tage Læggekartofler, baade til eget Brug og — især — til Salg. Det sidste gælder ogsaa de *bladrullesyge* Kartoffelplanter, som kendes paa, at Bladfligene ruller Undersiden opad; tillige er Farven blegere og Væksten mere dværgagtig end hos normale Planter. For at hindre eller dog modvirke Angrebet af den ødelæggende *Kartoffelskimmel* bør Kartoffeltoppene sprøjtes med Bordeauxvædske, helst to Gange: første Gang for de tidlige Kartoffelsorters Vedkommende, saa snart det efter 1. Juli er tørt og nogenlunde stille Vejr, og for de sildige Sorters Vedkommende den 20. Juli eller den første gunstige Dag derefter; anden Sprøjtning foretages 3—4 Uger efter første. Den første Sprøjtning, der aldrig bør undlades, maa anbringes, før Angrebet har vist sig eller dog ved dettes allerførste Begyndelse; at foretage Sprøjtning paa stærkere smittede Arealer vil i Reglen ikke være lønnende. Saafernt man benytter en Sprøjte, der spreder Vædsken som en fin Taage, og Arbejdet gøres omhyggeligt, kan man nøjes med 700 kg 2 pCt.-holdig Bordeauxvædske pr. ha. I modsat Fald maa man benytte op til 1400 kg Vædske pr. ha, saaledes at alle Blade kan blive fugtede af Vædsken.

100 kg 2 pCt.-holdig Bordeauxvædske tilberedes paa følgende Maade:

1) I et Trækar (overskaaren Petroleumstønde eller lign.) anbringes 2 kg stødt Blaasten (Kobbervitriol), der overhældes med et Par kg kogende Vand og omrøres, indtil Blaastenen er opløst. Derefter fyldes koldt Vand paa, indtil Karret ialt indeholder 90 kg Vædske.

2) I en Spand tilberedes Kalkmælk af 2 kg brændt eller 3 kg læsket Kalk og 10 kg Vand.

3) Kalkmælken hældes over i Blaastensopløsningen i smaa Portioner, for hver Gang røres der om i Vædsken med en Stok og der prøves med Lakmuspapir. Naar Vædsken farver det røde Lakmuspapir tydelig blaåt, standser man Tilsætningen af Kalkmælk.

4) Vædsken røres meget stærkt om i 2 Minutter. Derefter prøves atter med Lakmuspapir; hvis det røde Papir farves blaåt, er Vædsken færdig til Brug. Den skal røres om, for hver Gang Sprøjten fyldes, og er kun anvendelig den samme Dag.

Skalotter, der staar med *bløde, slatne Blade*, bør frasorteres, og Læggeløg kun tages af de sunde Planter; ligeledes maa de af *Løgfluens* Larve angrebne Løgplanter opgraves og ødelægges, inden Larverne forlader dem.

Kaalhvidsværmerens gule Ægmasser — eller de smaa Kaalorme, medens de sidder samlede paa Undersiden af Planterne — trykkes itu; som Sprøjtemiddel virker Dufours Opløsning (150 gr Insektpulver, 300 gr Sæbe, 10 Liter Vand) udmærket. Høsalt udstrøet over Planterne om Morgenens, mens de er vaade, kan ogsaa anbefales som et godt Middel. Kaalplanter med *Kaalfluellarver* opgraves og ødelægges, medens Larverne endnu opholder sig i dem.

Sellerier med *Bladpletsyge* maa sprøjtes med Bordeauxvædske ved Angrebets allerførste Begyndelse, og om fornødent 14 Dage senere. Selleri og Bedeblade med *Minærlarver* afplukkes og brændes.

Ved Udyndingen af Gulerødder fjernes de oprykkede Planter, og Huller efter oprykkede Gulerødder trædes straks til. Mod *Krusesyge* paa Gulerødder sprøjtes hurtigst muligt med Tobaksekstrakt, indeholdende 0,1 pCt. Nikotin.

Behandlingen af Frugttræer og Frugtbuše med *Bladlusmidler* gentages om fornødent. *Snareormespid* ses meget hyppigt paa Frugttræer, Tjørnehække o. a. St. De bør snarest muligt fjernes eller Larverne klemmes ihjel i Spindene eller bekæmpes ved Sprøjtning med Schweinfurtergrønt eller Blyarsenat.

De af *Hindbærnsudebiller* angrebne Knopper afpilles og brændes; paa Jordbær fjernes de lettest ved at afskære Blomstandene efter endt Bærplukning.

Mod *Meldug* paa Tjørn, Roser etc., kan anbefales Svovlpulver eller Oversprøjtning med tynd Svovlkalkopløsning (1 Del koncentreret Vædske blandet med 40 Dele Vand).

I August paasættes Fangbælter af Bølgepapir for at fange Larver og Insekter, der er paa Vandring ned ad Frugttræerne for at søge Vinterskjul.

Nedfalden Frugt, hvori der ofte er Insektyngel, opsamles og benyttes eller brændes. Afbankning af Biller og Larver, „Orm“ paa Stikkelsbærbuske osv. fortsættes fremdeles.

Ørentviste fanges i Urtepotter med Træld, der anbringes omvendt paa Plantepinde mellem Køkkenplanterne; i Frugttræer, navnlig Espaliertræer, fanges de bedst i vandret anbragte Hylstre af svært Papir, der fyldes med Træld og lukkes i den ene Ende.

Støre skræmmes bort fra Kirsebærtræer ved i disse at anbringe blankt skinnende Genstande (Blik) eller Sløjfer af vandstærkt, raslende Papir. Teglsten eller andre porøse Genstande, dyppet i Saften af døde Krebs eller Fisk, hænges op i Træerne for ved deres Lugt at holde Fuglene borte.

Nærmere Oplysninger meddeles ved Henvendelse til Statens plantepatologiske Forsøg, Lyngby. Spørgsmaal vedrørende Skadedyr sendes direkte til Fru Mag. scient. Sofie Rostrup, Paludan Müllersvej 5, København V.

Frugttræer. Angreb af *Æble-Bladloppen* (*Psylla mali*) er fortsat i denne Maaned. Over *Bladlus* (*Siphonophora padi*, *Aphis pomi* og *Dentatus sorbi*) paa Æble klages der rundt omkring (Rungsted, Odense, Ry, Aarhus, Aalborg, Tylstrup). De fleste Steder var der allerede i April, som anført i sidste Maanedsbetretning, Angreb paa Knopperne; fra Tystofte skrives dog d. 30/5, at de lige er begyndt. Ved Odense var de d. 22/5 i Færd med at blive vingede og var da meget lette at at ryste af; d. 24/5 var de næsten alle fløjet bort fra Træerne (J. Johnsen). Fra Aalborg, hvor de allerede først i April var talrige, skrives, at den haarde Frost vist har givet dem deres Banesaar, idet de saa godt som er borte nu (O. Hein). Ved Tylstrup Forsøgsstation var Frugttræerne i Begyndelsen af Maaneden stærkt befængt med Bladlus og Tæger (*Capsider*); en Sprøjtning med Tobaksekstrakt gjorde imidlertid udmærket Virkning. Ogsaa Blommetræerne er rigelig besat med Bladlus. Om stærke Angreb foreligger der Meddelelse fra Guldborg, Tystofte, Jernved, Aalborg. Fra Aarhus skrives, at mange betydelige Angreb er i Udvikling (Kay Petersen). Ved Oringe er Angrebet kun svagt, men dog tydeligt især paa Svedskeblommer (N. Hansen). Ved Aalborg har man i flere Haver med godt Resultat sprøjtet med Tobaksekstrakt med 0,1 pCt. Nikotinindhold.

Gaasebiller (*Phyllopertha horticola*) er i stor Mængde jagttaget i en Have i Sinding. Larver af Æble-Snudebiller (*Anthonomus pomorum*) har været ret talrigt paa Færde; fra Tystofte skrives, at Angrebet har virket meget ødelæggende paa de ikke stærkt blomstrende Sorter (A. Feilberg). I Slutningen af Maaneden fandtes der saavel store Larver som Pupper i Blomsterne.

Ved Aarhus forekommer ondartede Angreb i Blommer af Larven af *Blommehvepsen* (*Hoplocampa fulvicornis*); i Valby er der jagttaget et stærkt Angreb i Pærer af en Bladhvepselarve, rimeligvis *Blommehvepsen*.

Angreb af *Knopviklerlarver* (*Olethreutes variegana*) har været almindelige rundt omkring og stedvis betydelige (Jernved). Ved Aarhus er nogle Æblekulanter blevet ødelagt eller stærkt beskadigede af den røde *Knopviklerlarve* (*O. ocellana*); i de fleste Tilfælde er Podeknoppen udhulet og død. *Frostmaalerlarver* (*Cheimatobia brumata* og *Ch. boreata**) har mange Steder, særlig i Jylland, gjort stor Skade (Jernved, Studsgaard, Lemvigegnen, Rødkjærsbro); ved Aarhus er enkelte Træer afbladet. *Ringspinderlarver* (*Malacosoma neustria*) er usædvanlig sparsomt til Stede. Larver af *Blaahovedet* (*Diloba coeruleocephala*) noget hyppigere.

»*St. Hans Pærer*«: Pærer, angrebet af *Pære-Galmyggen* Larver (*Cecidomyia nigra*), ses almindeligt. Ved Tystofte er Grev Moltke Pærerne mest angrebet; mindst Halvdelen af Frugterne er ødelagt.

Mideskurv paa Pæretæer, forårsaget af *Pære-Galmiden* (*Eriophyes piri*) er som sædvanligt et almindeligt Fænomen. Da Angrebet holder sig fra Aar til Aar, bør Træer, der lider heraf, ved Knopbrydningen sprøjtes med Svovlkalkvædske; Træerne tager ingen Skade af, at Bladspidserne svides lidt.

Frugtbuske. Flere Steder bl. a. ved Aabyhøj, i Midtjylland og paa Bækkeskov har der været betydeligt Angreb af *Bladlus* (*Myzus ribis* og *Rhopalosiphum ribis*) paa Ribs og Solbær og stedvis paa Stikkelsbær; paa Solbærerne falder baade Blade og Bær af. Fra Bækkeskov skrives, at det kun er de unge Ribsbuske, der angribes.

»*Stikkelsbærorme*«, Larver af *Stikkelsbær-Bladhvepse* (*Nematus ribesii* og *N. appendiculatus*) har fra Midten af Maaneden vist sig rundt omkring og har mange Steder afribbet Buskene (Bornholm, Rødovre, Vejenegnen, Mors, Lemvig). Sprøjtning med Tobaksekstrakt eller Schweinfurtergrønt har været anvendt flere Steder, oftest med godt Resultat.

Frostmaalerlarver (*Cheimatobia brumata*?) har ved Aulum gnavet saa stærkt af Solbær-Blomster og Frugter, at der ingen Bær bliver.

Mideknopper, frembragt af *Hasselmidten* (*Eriophyes avellanae*) ses almindeligt; paa Bækkeskov optræder de især ødelæggende paa Cosford, mindre paa Lambertske Hasler (A. Jensen).

Hindbæriller (*Byturus tomentosus*) er ved Skelskør til Stede i stor Mængde. Fra Jernved meddeles om *Hindbær-Snudebiller* (*Anthonomus rubi*), at den findes i de fleste Haver, men dens Angreb er svagt.

Urtehaven. *Jordbær.* Angreb af *Hindbær-Snudebiller* (*Anthonomus rubi*) synes i Aar at være svagere end sædvanligt. Ved Ansby i Midtjylland var ca. 10 pCt. af Planterne i et Jorbærbed overgnavet lige under Jordoverfladen af *Oldenborrelarver* (*Melolontha vulgaris*) og *Knoporme* (*Agrotis* sp.). Angreb af *Jordbærmider* (*Tarsonemus fragariae*) ses overalt; fra Aabyhøj hedder det: »jeg har ikke set et midelfrit Stykke Jordbær i Aar; jeg anbefaler Jordbærdyrkerne nu under Plukningen med en Pind at mærke de sunde og de mest typiske Planter til Formering« (N. Gram).

Tæger (*Capsider*) har begyndt deres Bearbejdning af Kartofler, der staar tæt opad Hække.

Atter i Aar er der ved Blangsted meget ondartet Angreb af *Snudebillelarver* (*Ceutorrhynchus quadridens*) i Kaalplanter paa Bed, værst paa den Del af Frøbedene, der ligger i Læ. *Jordlopper* (*Phyllotreta*-Arter) har som Regel optraadt ret moderat; kun hvor Planterne var svage og holdt tilbage af Tørken, formaaede Jordlopperne at holde dem nede (Oringe, Odense). *Glimmerbassen* (*Meligethes aeneus*) har ved Odense været talrigt paa Færde i Majroer, men har gjort meget ringe Skade, fordi Blomsterstanden voksede hurtigt og kraftigt igennem; kun de halvdaarlige, langsomt udviklede Planter har taget Skade af Betydning (J. Johnsen). *Bladrandbiller* (*Sitona lineata*) har været fremme; deres Angreb har imidlertid været uden Betydning.

Knoporme (*Agrotis*-Arter) har nogle Steder været paa Færde i Kaal og gjort mere eller mindre Skade (Oringe, Tranbjerg, Giesegaard). Det sidstnævnte Sted forpuppede de overvintrede Larver sig i Slutningen af

*) Saa vidt det kan skønnes, synes det for største Delen at være *Ch. brumata*, der kommer noget senere frem end *Ch. boreata*, der har været paa Færde i denne Maaned.

April; sidst i Maj var der allerede temmelig store unge Knoporme, der dog endnu ikke har gjort megen Skade (J. S. Riis). Ved Oringe opsamler man Larverne og vander med Kalkmælk. Æg af *Den store Hvidsværmer* (*Pieris brassicae*) har begyndt at vise sig.

Ved Jernved har *Bedfluens* Larve (*Pegomya hyoscyami*) minéret stærkt i Rødbede- og Spinatblade; de sidste er saa godt som ubrugelige, da der findes een eller flere Larver i hvert eneste Blad (P. Nygaard). Flere Steder (Bækkeskov, Lyngby, Odense, Jernved) har *Kaalfluellarver* (*Corthophila brassicae*) gjort stor Skade i Radiser og Kaal, særlig Blomkaal. Paa Bækkeskov er det i Drivbænke med Radiser gaaet ud over Rød Amager, medens Express ikke er angrebet. Omplantede Radiser til Frøavl er ved Odense næsten helt ødelagt af Larver og Tørke i Forening. Ved Jernved har Angrebet paa overvintret Kaal været saa ondartet, at omhyggelig paasatte Tjærekartonskiver ikke engang har kunnet redde Planterne (P. Nygaard). *Løgfluellarver* (*Hylemyia antiqua*) har begyndt at bearbejde Skallerne; ved Lyngby fandtes ved Maanedens Slutning baade Larver og Æg.

Tusindben (*Blanjulus guttulatus*) har været paa Færde flere Steder. I Forevisningshaven ved Aalborg, hvor de i flere Aar har været meget slemme, har de i Aar ikke gjort større Skade, rimeligvis som en Følge af at Jorden er kalket i Vinter; i ikke kalkede Haver, der grænser tæt op dertil har de derimod gjort Skade paa forskellige Planter (O. Hein).

Paa Prydplanter er bl. a. iagttaget: paa Chrysantemum *Bladlus* (Lyngby), paa Roser *Cikader* (*Typhlocyba rosae*) (Lyngby), *Bladlus* (*Aphis rosae*) (Aarhus), *Rosenboreren* (*Ardis bipunctata*) (Midtjylland), *Oldenborrer* (*Melolontha vulgaris*) og *Smælderlarver* (*Agriotes* sp.) (Vendsyssel) og *Frostmaalerlarver* (*Cheimatobia brumata*?) (dorris), paa Benved og Tjørn *Snareorme* (*Hyponomeuta*-Arter) (Aalborg, København), og paa Navr og Lind *Frostmaalerlarver* (*Cheimatobia brumata*?) (Aulum, Vildbjerg).

København, d. 8. Juni 1921.

Sofie Rostруп.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

XXXVIII. Juni 1921.

Den i store Dele af Landet fremherskende *Tørke*, har i Forbindelse med megen *Blæst* og nogen *Nattefrost* skadet Frugttræer, Frugtbuske. Køkkenurter og Lætræer i betydelig Grad.

Af Svampeangreb paa Frugttræerne har kun *Æblemeldug* og *Stenfrugtskimmel* gjort sig mere bemærket; *Stikkelsbærdræber* findes almindeligt, men gode Resultater af Sprøjtning Vinter og Sommer ses stadigt.

Kartoffelskimmel er udbredt paa de tidlige Sorter og har et enkelt Sted fra disse bredt sig til de sildige.

Løgskimmel har flere Steder ødelagt Skallotteavlen, men er med Held bekæmpet ved Sprøjtning med Bordeauxvædske, ved at sortere Læggeløgene og ved at fjerne de syge Planter der fremkommer.

Bøgeloppen har i nogle Haver paa Sjælland, der støder op til Skov, kastet sig over forskellige Frugttræer og Hindbær og gjort megen Skade ved at gnave af Frugterne.

Snareorme-Kolonier ses almindeligt paa Æble og Tjørn.

Frostmaalerlarven anrettede endnu i Maanedens første Halvdel stor Skade nogle Steder i Jylland.

Æbleviklerlarven er talrigt paa Færde i Æbler og i mindre Grad i Pærer.

Pære-Galmyggen har været meget ondartet særlig i de tidligste Sorter.

Gulerods-Krusesyge viste sig i Maanedens første Uge og tegner ogsaa i Aar i flere Egne af Jylland til at blive ødelæggende for Gulerodsavlen. Der foretages flere Steder i Jylland Bekæmpelsesforsøg med Sprøjtning med Tobaksekstraktopløsning paa forskellige Tidspunkter.

Kaalfluellarven optræder mange Steder ondartet; den sidste Del af Maaneden har ogsaa Løgfluellarvens Angreb været ret slemme.

Gulerodsfluens Larve har navnlig i Slutningen af Maaneden gjort megen Skade.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt:

Der er for Juni Maaned 1921 indkommet 11 Beretninger, hvoraf 7 fra Øerne og 4 fra Jylland.

Frugttræer. Den i store Dele af Landet fremherskende *Tørke* har i Forbindelse med megen *Blæst* og nogen *Nattefrost* skadet Frugttræerne meget; ved Aarhus, hvor de unge Frugttræer afkastede de ansatte Frugter, lykkedes det at standse dette ved en kraftig Vanding (Kay Petersen).

Bladrandsyge paa Æbletræer er optraadt stærkt til ondartet, navnlig paa Cox' Orange og Skovfogedæble; forskellige Sprøjtninger Vinter og Sommer har ikke haft nogen Indflydelse paa denne Sygdom (H. P. Nielsen).

Kirsebær-Heksekoste (*Taphrina cerasi*) er fundet nogle Steder og ofte paa mange Træer; paa et stort Træ var hele den ene Halvdel angrebet (H. Øhlens). Af Blommepunge (*Taphrina pruni*) er fundet nogle faa Tilfælde.

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) har ved Tystofte hæmmet unge Træer lidt i Væksten; de fleste Sorter er angrebne, men Cox' Orange maaske mest (A. Feilberg). Paa leret Jord ved Roskilde er Belle fleur de France stærkt angrebet, mens Cox' Orange, Cox' Pomona og Rød Pigeon i Naborækkerne staar uden nævneværdige Angreb; hist og her ses en Del Meldug paa Bismarck (H. Gram).

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) optræder meget svagt i Aar. Af *Kærnefrugtskimmel* (*Sclerotinia fructigena*) er ogsaa kun et enkelt Angreb paa de blomstrende Skud bemærket. *Pæreskurv* (*Venturia pirina*) forekommer kun i ubetydelig Grad. *Pæretæts Gitterrust* (*Gymnosporangium sabinae*) synes derimod almindeligere og haardere i Aar end normalt (H. Gram).

Stenfrugtskimmel (*Sclerotinia cinerea*) har talrige Steder paa Sjælland, og navnlig paa Møen, optraadt ondartet (H. P. Nielsen); ved Lyngby er der dræbt en Del Skud af Skyggemorel og Angreb paa Frugterne af søde Kirsebær er iagttaget sidst i Maaneden.

Frugtbuske. *Tørken* har, hvor den er værst, ødelagt Bærhøsten, idet Bærrene er faldet af eller tørret ind.

Bladrandsyge paa Ribs findes meget almindeligt og ofte ondartet, formentlig forværret af *Tørken*; fra Aarhus fremhæves at stærk Vanding med Ajle ikke har hjulpet; mens Rød spansk er stærkt angrebet holder Kirsebærribs sig sund (Kay Petersen).

Stikkelsbærdræberens (*Sphaerotheca mors uvae*) Angreb er almindelige, men i meget vekslende Styrke, afhængigt af Sort og Vokseplads; ved Roskilde har det saaledes kunnet iagttages at Angrebet er værst paa gammel Fjordbund (Tørvedynd med mange Skaller), mindre paa stenet Grus og mindst paa lermuldet Jord (H. P. Nielsen). Gode Resultater af baade Vintersprøjtning og Sommersprøjtning omtales stadigt, men paa den anden Side har det atter vist sig, at de gule og hvide Sorter taber Bladene efter Sommersprøjtning med Svovikalk 1:30 (H. Øhlens).

Af *Hindbær-Stængelsyge* (*Didymella applanata*) er der paa Sjælland og Møen iagttaget stærke Angreb paa forskellige Sorter.

Stikkelsbærskaalrust (*Puccinia pringsheimiana*) er ved Roskilde fundet paa mange Buske af forskellige Varieteter, skønt de har været sprøjtede med Kobbersodapræparatet „Blighty“ (H. P. Nielsen).

Kartofler. Stærk *Nattefrost* har i Hanherrederne og i Vildmosen endnu 13. – 14. Juni svedet Kartoffelmarkerne helt sorte; i Vildmosen var Skaden tilsyneladende forvundet 20. – 25. Juni. Ogsaa paa Sjælland og Møen er Kartofflerne paa lave Steder beskadiget af Frost. Den stærke *Tørke* bidrager yderligere til at trykke Markerne stærkt (Tylstrup, Sjællands Odde) og fremhæver stedvis *Bladrullesygen*, der er bemærket paa Magnum bonum, Tidlig Rosen og forskellige andre Sorter; Angrebet af Bladrullesyge er mange Steder stærkt og Betydningen af Læggekoldenes Oprindelse understreges ved gentagne Iagttagelser; ved Aarhus holder et kalket Stykke af en ellers angrebet Mark sig mærkelig nok sundt (Kay Petersen).

Kartoffelskurv (*Actinomyces* sp.) er fundet paa tidlige Kartoffler paa et nymerglet Areal ved Nexø.

Sortbensyge (*Bacillus phytophthorus*) begynder nu at vise sig i de jyske Kartoffelegne; ved Vejle er Sharpes Victor stærkt angrebet, mens der endnu kun iagttages enkelte Angreb i Up to date og Richters Imperator. Paa Askov Forsøgsstation (Sandmarken) er en Del af Kartofflerne lagt mellem 15. og 20. April og i disse findes 5 – 10 pCt. angrebne Planter; en anden Del er lagt omkring 5. Maj og her er der mange Spring (5 – 10 pCt. af Planterne) og i Jorden ligger Læggekolden fuldstændig raadden, men af de tilbageværende Planter er næsten ingen angrebne af Sortbensyge (Frode Hansen).

De Angreb af *Kartoffelskimmel* (*Phytophthora infestans*) som er anmeldt, angives i Tidsfølge:

- 12. Juni, Kværkeby, Casseler Salathorn (primært Angreb).
- 27. – Vejleegnen, Sharpes Victor.
- 30. – Aarhus, Webbs tidlige (primært Angreb).
- 30. – Horsens, Tidlig Rosen, samt sildige Sorter i Nærheden.
- 4. Juli Vig, Juli.
- 4. – Holstebro, Tidlig Rosen og Juli.

Køkkenurter. *Tørken* er ikke mindst gaaet ud over Jordbærrene, idet de sidste Bær blev smaa eller indtørrede, saa at Plukketiden afkortedes.

Baade paa Blade og Bær af Jordbær findes *Meldug* (*Sphaerotheca macularis*) hvilket ofte medfører at Bærrene bliver smaa og af en kedelig Smag (H. Øhlens). Ogsaa *Drueskimmel* (*Botrytis cinerea*) er fundet paa enkelte Bær, men spiller med den overvejende *Tørke* ingen større Rolle.

Jordbær-Bladpletsyge (*Mycosphaerella fragariae*) er ved Ringsted fundet paa Jordbærplanter plantet som Kant, mens Hovedstykket var sundt (E. Eriksen).

Af *Bedeskimmel* (*Peronospora Schachtii*) omtales et enkelt Tilfælde fra Midtsjælland.

Kaalbrok (*Plasmodiophora brassicae*) optræder i Nærheden af Lyngby stærkt paa forskellige Arter Kaal, der visner som Følge af Angrebet.

Løgskimmel (*Peronospora Schleideni*) har flere Steder i Landet ødelagt en væsentlig Del eller hele Avlen af Skaller; under disse Forhold har Sprøjtning med Bordeauxvædske vist sig meget nyttig; ved skarp Sortering ved Lægningen og ved at fjerne de syge Planter der fremkommer under Væksten er Sygdomsprocenten i Løbet af to Aar drevet ned fra 10–40 pCt. til 0,1 pCt.; fra Aarhus meldes desuden et ødelæggende Angreb paa Porre (Kay Petersen).

Andre Planter. I Hanherrederne har den vedholdende *Storm* skadet et i Foraaret plantet Læbælte meget: Elm er meget medtaget, Poppel noget mindre og derefter kommer Ask, El og Akselrøn; Pil staar med Skud paa $\frac{1}{2}$ m og fuldstændig grønne Blade (N. Svanborg).

I Nærheden af Lyngby fandtes et meget stærkt Angreb af *Rosenrust* (*Phragmidium rosae*) paa Fisher & Holmes, mens de omkringstaaende Sorter var fuldstændig rustfri (H. Øhlens).

Meldug paa Tjørn (*Podosphaera oxyacanthae*) forekommer almindeligt og med betydelige Angreb ved Aarhus og Aalborg. Ogsaa *Rosenmeldug* (*Sphaerotheca pannosa*) er som sædvanligt at finde paa mange Slyngroser. Ridderspore, navnlig de lyseblaa, er ved Rungsted stærkt angrebet af *Meldug* (*Erysiphe communis*).

Paa Berberis i Aarhus fandtes i Modsætning til de senere Aar nu atter den til *Kornsorternes Sortrust* (*Puccinia graminis*) hørende Skaalrust (Kay Petersen).

Paa Nelliker er ved Lyngby fundet et ondartet Angreb af *Slimskimmel* (*Fusarium dianthi*).

Stokroserust (*Puccinia malvacearum*) har ved Aalborg angrebet enkelte Stokroser særdeles stærkt, navnlig nogle Planter af direkte importeret amerikansk Frø (O. Hein). Endvidere har der været rettet Forespørgsler angaaende *Bladgaller* (*Exobasidium vaccinii*) paa Azalea, og *Rodbrand* paa Asters i Bænk.

Lyngby, 7. Juli 1921.

Ernst Gram.

Frugtræer. *Tæger* (Capsider) har gjort en Del Skade ved Lyngby og paa Giesegaard. *Bladlus* (Aphider) har flere Steder været paa Færde i forskellige Frugtræer; fra Tylstrup meddeles saaledes, at de er optraadt saa talrigt som sjældent før i Frugtræerne. Sprøjtning med Nikotinsulfatopløsning (først i Maj) gjorde udmærket Virkning. Ved Aarhus er Angrebet paa Blommetræer nu betydeligt (Kay Petersen).

Gaasebiller (*Phyllopertha horticola*) sværmede ved Tylstrup i Begyndelsen af Maanedens, og der var fuldt af dem i Frugtræerne i Haverne, hvor de dog ingen Skade gjorde (Sv. Svendsen). *Bøgeloppen* (*Orchestes fagi*) har i nogle Haver paa Sjælland, der støder op til Skov, kastet sig over forskellige Frugtræer (Æble, Pære, Kirsebær, Blomme og Mirabel) og gjort megen Skade ved at gnave af Frugterne.

Ved Blangsted er der stærkt Angreb i Æbler af *Æble-Bladhvepsens* Larve (*Hoplocampa testudinea*). Ved Giesegaard har *Blommehvepsens* Larve (*Hoplocampa fulvicornis*) udtynnet Blommerne stærkt. Larven af *Æble-Marvmøllet* (*Blastodacna putripenella*) har i Maj–Juni gjort megen Skade i Landbohøjskolens Have: paa eet Træ optaltes saaledes 36 angrebne Skud; ca. 75 pCt. af Larverne var imidlertid angrebet af Snyltehvepse (Math. Thomsen). *Snareorme*-Kolonier (*Hyponomeuta malinellus*) er fra Maanedens Begyndelse iagttaget paa Æbletræer og har stedvis gjort en Del Skade.

Ved Øverød er der enkelte Steder iagttaget Angreb af *Rønnebær-Møllens* Larve (*Argyresthia conjugella*). *Æbleviklerlarven* (*Carpocapsa pomonella*) er talrigt paa Færde i Æbler og i mindre Grad i Pærer. Fra Sorø skrives: „Den ringe Mængde Æbler, som Frosten i Maj tillod at ansættes, hjemses stærkt af Viklerlarver, saa paa mange Træer i Haver rundt omkring er næsten alle Frugter ødelagt (Hans Gram).

Frostmaalerlarven (*Cheimatobia brumata*) var i Maanedens første Halvdel meget udbredt: ved Horsens og Lemvig anrettede de stor Skade; fra det sidste Sted hedder det dog, at de enkelte Angreb vist er svagere end almindeligt, men at Larverne i det hele træffes almindeligere end tidligere (Povl Lind). I enkelte Haver ved Horsens har *Ringspinderlarven* (*Gastropacha neustria*) gjort en Del Skade.

Angreb af *Pære-Galmuggens* Larve (*Cecidomyia nigra*) har flere Steder været meget ondartet (Lyngby, Rungsted, Tystofte, Horsens); fra Tystofte skrives, at det ligesom i Fjor ser ud, som om det er de tidligst blomstrende Sorter, der er mest udsat: Grev Moltkes (den mest angrebne Sort) Blomstringsfid faldt her de sidste Dage af April og de første Dage af Maj, ca. tre Fjerdedele af Frugterne er ødelagt; hos Nouveau Poiteau (den mindst angrebne Sort) er Angrebet uden Betydning; dens Blomstring faldt ca. 8 Dage senere (A. Feilberg). Ved Rungsted er Angrebet mindre end i 1920; alle angrebne Pærer blev ogsaa opsamlet og brændt straks; det samme gennemføres i Aar (E. Erichsen).

Mideskurv foraarsaget af *Galmider* (*Eriophyes piri*) ses rundt omkring.

Støren (*Sturnus vulgaris*) hjemses i høj Grad Kirsebærtræerne: „i mange Haver ved Sorø er de usædvanlig haarde ved dem i Aar – maaske noget som Følge af Tørken her, saa der ikke kommer Snegle eller Regnorme frem til Næring for dem. Brakmarkens Indskrænkning bidrager ogsaa hertil; ellers kunde de dog

søge Føde der" (Hans Gram). Ved Oringe begyndte, straks da Bærrene begyndte at farves, et ondartet Angreb paa store, kraftige, gamle Træer, fulde af Frugt. Fra Lyngby anbefales som Skræmmemiddel en Vindmølle med Skralde paa (H. Øhlers).

Frugtbuske. *Tæger* (Capsider) har flere Steder været slemme ved Ribs- og Stikkelsbærbuske, særlig de første (Lyngby, Aalborg, Horsens). Ved Horsens viste *Bladlus* (Aphider) sig allerede tidlig paa Foraaret paa Ribsbuske. Ved Skelskør har der været stærkt Gnav i Solbærbuske af en *Øresnudebille* (*Otiorrhynchus ovatus*). *Bøgeloppen* (*Orchestes fagi*) har i enkelte Haver paa Sjælland, stødende op til Skov, kastet sig over Hindbærbuske og gnavet af Bærrene. Et enkelt Sted i Københavns Omegn har Larven af *Stikkelsbær-Bladhvepse* (*Nematus ribesii* eller *N. appendiculatus*) afribbet Stikkelsbærbuske.

Midknopper, frembragt af *Solbær- og Hasselmiden* (*Eriophyes ribis* og *E. avellanae*) findes i Mængde ved Haraldsborg henholdsvis paa Solbær og Hassel (H. P. Nielsen); samme Sted bearbejder *Solsorten* (*Turdus merula*) og *Støren* (*Sturnus vulgaris*) Ribs og Solbær.

Urtehaven. Jordbær. Ved Aarhus er der iagttaget lidt Gnav i Bærrene af *Løbebiller* (Carabider) og *Tusindben* (*Blanulus guttulatus*), hvilke sidste sidder indboret i Bærrene (Kay Petersen). *Jordbærmider* (*Tarsonemus fragariae*) gør som sædvanlig Skade mange Steder.

Tæger (Capsider) er talrigt paa Færde rundt omkring og har gjort mere eller mindre Skade paa forskellige Planter: Kartofler, Tomater, Græskar, Bønner, særlig de førstnævnte. Fra Aalborg skrives, at Sprøjtning med Nikotin har hjulpet godt (O. Hein). I Gulerødder begyndte *Krusesygen*, forårsaget af *Gulerods-Bladloppen* (*Trioza viridula*) at vise sig i Begyndelsen af Maaneden; d. $\frac{5}{6}$ iagttoges der ved Lyngby Æg paa Planterne. Ved Aalborg begyndte Angrebet ganske smaat d. $\frac{9}{6}$; d. $\frac{14}{6}$ var ca. Halvparten og d. $\frac{24}{6}$ tre Fjerdedele af Planterne mere eller mindre krusede. Der er Angreb i alle Haver. Samme Sted iagttoges Sygdommen d. $\frac{22}{6}$ paa Pastinak, der var saaet Side om Side med Gulerødderne (O. Hein). Flere Steder i Jylland bliver der iværksat Sprøjtningforsøg; ved Aalborg sprøjtedes første Gang d. $\frac{14}{6}$ med Tobaksekstraktopløsning med 0.1 og 0.2 pCt. Nikotinindhold. Ved Sorø har *Kaallus* (*Aphis brassicae*) de sidste Dage begyndt at indfinde sig paa Hvid-, Blom- og Spidskaal. *Bedelus* (*Aphis papaveris*) findes ved Lyngby i stor Mængde paa Kørvel og Spinat; samme Sted har de ogsaa bredt sig til Tomater og Porrer, henholdsvis i Nærheden af Frø-Runkelroer og Hestebønner med mange *Bedelus*. Ved Odense har der hele Maaneden været Angreb paa Spinat; nu sidst i Maaneden er det blevet særlig slem.

Jordlopper (*Phyllotreta*-Arter) har ved Aalborg gjort meget stor Skade paa alle korsblomstrede Planter; flere Steder er den udplantede Kaal helt opædt, selv et Bed Dild er ødelagt (O. Hein). Ved Lyngby og Aalborg har der været Angreb henholdsvis i Blomkaal og Rød- og Hvidkaal af *Bladribbe-Snudebillens* Larve (*Ceutorhynchus quadridens*). Det sidstnævnte Sted er Angrebet ondartet: en enkelt Mand har maattet omplante over 1500 Kaalplanter, da første Plantning var saa godt som ødelagt (O. Hein). *Glimmerbøssen* (*Meligethes aeneus*) har ved Herløv ødelagt over Halvdelen af Hvidkaalsfrøet; ved Odense har dens Angreb paa Majroer og Hvidkaal været fortsat fra sidste Maaned; nu for Tiden er det særlig Larven, der er slem (J. Johnsen).

Larven af en *Ærte-Vikler* (*Grapholitha* sp.) er ved Odense truffet hyppigt i Ærtebælge. Ved Aarhus er 5–10 pCt. af Hovedkaalbestanden hjertebidt og ødelagt af *Knoporme* (*Agrotis* sp.). I Midten af Maaneden iagttoges ved Odense de første Angreb af *Kaalorme* (*Pieris brassicae*) paa Hvidkaal.

Krusesyge, forårsaget af en *Galmug* (*Contarinia nasturtii?*) er ved Lyngby iagttaget i enkelte Blomkaalsplanter (H. Øhlers). *Kaalfluellarven* (*Chortophila brassicae*) har fortsat sine Angreb i Kaal, og der foreligger adskillige Meddelelser om ondartede Angreb (Lyngby, Als, Odense, Aarhus, Tranbjerg). Ved Lyngby er det et almindeligt Syn, at 25–30 pCt. af Planterne er udgaaet; et Sted er endogsaa ca. 50–60 pCt. af tidlig udplantet Sommer-Hvidkaal ødelagt. Fra Tranbjerg meddeles, at der i en $1\frac{1}{2}$ Td. Ld. stor Blomkaalsmark kun er spredte Planter tilbage. „I Aar“, tilføjes der, „faar man Tjærekartonskiver og Ulejligheden med at paasætte dem overordentlig fint betalt“ (Hartvig Larsen). Ved Bækkeskov blev Radiser i Begyndelsen af Maaneden stærkt angrebet; det gik kun ud over Rød Amager, medens der ikke var Angreb i Express (Alf. Jensen). *Løgfluellarven* (*Hylemyia antiqua*) har ligeledes været paa Færde hele Maaneden; i Begyndelsen var Angrebene svage, men er senere flere Steder blevet ret ondartede i Skalotter og Zittauer Løg, især de første. Fra Sorø skrives, at der i mange Haver deromkring er haarde Angreb i Skalotter, hvor man ikke har haft sygdomsfri Sætteløg (Hans Gram). Larven af *Gulerodsfluen* (*Psila rosae*) har navnlig i Slutningen af Maaneden gjort stor Skade. Paa Møen og Sjælland er der saaledes talrige Angreb; det hedder herom: „jeg har sjelden set saa stærke Angreb i Haverne som i Aar; ogsaa Pastinak og Persillerødder er ret stærkt angrebet“ (H. P. Nielsen). Ved Bækkeskov kom der temmelig stærkt Angreb efter en lidt for sildig Udtøding. Ved Blangsted har der fra Midten af Maaneden været Angreb af betydeligt Omfang paa alle Stammerne i Forsøgene (N. Esbjerg). Fra enkelte Steder hedder det dog, at Angrebet kun er ubetydeligt: ved Oringe synes det saaledes nu at være standset, siden der kom rigelig Regn (N. Hansen). Ved Oringe og Aarhus har der været lidt Angreb henholdsvis i Pastinak og Kruspersille. Ved Tranbjerg anvender man i enkelte Haver Naftalin som Bekæmpelsesmiddel; det fornyes saa tit, det findes nødvendigt. Det omtalte Middel har ved tidligere Forsøg paa Statens plantepatologiske Forsøgsmark i Lyngby vist sig af ganske god Virkning.

Fra Bækkeskov skrives, at Radisfrø i Aar er meget stærkt angrebet af *Mider* (Tyroglyphider), hvilket i høj Grad forringer Spireevnen (Alf. Jensen).

Agersneglen (*Agriolimax agrestis*) omtales kun fra Aalborg og Aarhus. Førstnævnte Sted afbider den

Porrerne over Jordoverfladen; om Morgen kan den findes højt oppe paa Planterne, om Dagen ca. 2-3 cm nede i Jorden lige under Planterne (O. Hein). Ved Aarhus gaar det ud over Jordbærrene, men Skaden er ubetydelig imod, hvad den plejer at være — en Virkning af Tørken (Kay Petersen).

Spurve (*Passer domesticus* eller *P. montanus*) har ved Aarhus totalt ødelagt en Ærteudsæd fra d. 20/6; de har hakket Jorden op og ædt Kimbladene af de spirende Ærter. *Irisker* (*Fringilla chloris*) har ved Odense været ualmindelig nærgaaende og gjort Skade i Frøplanter af de Korsblomstrede, Havrerødder, Skorzonér-rødder og Spinat og begynder nu i Gul Sennep.

Paa Prydplanter er bl. a. iagttaget: paa Levkøj, Georgine og Ridderspore *Ørentvisten* (*Forficula auricularia*) (Rungsted), paa Georgine og Chrysanthemum *Tæger* (Capsider) (Lyngby), paa Roser (Rungsted, Tylstrup) og Berberis (Aarhus) *Bladlus* (Aphider), paa Rose *Rosencikaden* (*Typhlocyba rosae*) (Holte, Rungsted), *Skjoldlus* (*Aspidiotus rosae*) (København), en *Bladhvepselarve* (*Blennocampa aethiops*) (Slangerup, Rungsted, Bækkeskov), paa Tjørn *Snareorme* (*Hyponomeuta padellus*) (Valby, Emdrup), Minéring paa Syren af *Syrenmøllets* Larve (*Gracillaria syringella*) (Frederiksdal), paa Guldregn af Larven af *Guldregnmøllet?* (*Cemiostoma laburnella*) (Bækkeskov), paa Bøg af *Bøgeloppens* Larve (*Orchestes fagi*) (Bækkeskov).

København, 7. Juli 1921.

Sofie Rostrup.

Vejledning

til

Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter

i

August og September Maaneder.

Nedfalden Frugt, hvori der ofte er Yngel af *Æbleviklere*, *Æblemøl*, *Blommehvæpse* o. fl., maa snarest muligt indsamles og benyttes eller ødelægges. Fangbælter paasættes i August. *Gedehamse*, der angriber moden Frugt, fanges i smaa Flasker med surt Øl eller lignende.

Ørentviste fanges i Urtepotter med Træld, der anbringes omvendt paa Plantepinde mellem Køkkenplanterne; i Frugttræer, navnlig Espaliertræer, fanges de bedst i vandret anbragte Hylstre af svært Papir, der fyldes med Træld og lukkes i den ene Ende.

De gamle Skud af Hindbær skæres ned af Hensyn til *Stængelsyge*, *Glassværmere* og *Snudebiller*; ligeledes fjernes de af Snudebiller angrebne Blomsterstande af Jordbær, hvis ikke dette allerede er gjort. De af *Jordbærmider* angrebne Planter kendes nu tydeligst; de graves op og ødelægges — til Formering maa de under ingen Omstændigheder anvendes.

Bladrullesyge Kartoffler kendes let paa deres mindre Top og derpaa, at Bladfligene ruller sig sammen med Undersiden opad og udad; Kartoffelpartier, der lider af denne Sygdom, bør absolut ikke anvendes som Lægge-materiale, da de giver et alt for ringe Udbytte. Sunde Læggekartofler fra bladrullesygefri Marker kan paa Øerne faas gennem Frederiksborg Amts Planteavlsforening (Hillerød), og i Jylland gennem Foreningen af jyske Landboforeninger (Godthaab, Skanderborg).

For tidlige Sorters Vedkommende kan henvises til Formanden for de tre sydvestsjæll. Landbof. Planteavlsudvalg, Hr. Hans Knudsen, Landsgrav pr. Slagelse.

Kaalhvidsværmernes gule Ægmasser — eller de smaa Kaalorme, medens de sidder samlede paa Undersiden af Bladene — trykkes itu; som Sprøjt middel virker Dufours Opløsning (150 gr. Insektpulver, 300 gr. Sæbe, 10 Liter Vand) udmærket. Høsalt udstroet over Planterne om Morgen, mens de er vaade, kan ogsaa anbefales som et godt Middel. Blade eller Bladdele med *Minér larver* (Selleri, Beder) afplukkes og brændes.

De afbaarne Kaalstokke maa, af Hensyn til *Kaalfluen*, ikke blive staaende, men opgraves og fjernes. Ved Optagningen af Løg maa de af *Løgfluen* angrebne opsamles og tilintetgøres.

Mod *Bladpletsyge* paa Selleri anvendes Sprøjtning med Bordeauxvædske.

Meldug paa Tjørn, Roser etc. bekæmpes med Svovlmidler: Svovlpulver, tynd Svovlkalkopløsning (1:40) eller Svovlkaliumpopløsning (3:1000).

Nærmere Oplysninger meddeles ved Henvendelse til Statens plantepatologiske Forsøg, Lyngby. Spørgsmaal vedrørende Skadedyr sendes direkte til Mag. scient. Fru Sofie Rostrup, Paludan Müllersvej 5, København V.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

XXXIX. Juli 1921.

Den vedholdende *Tørke* i Forbindelse med *Storm* og *Sandflugt* har, især paa Vestjyllands lette Jorder, beskadiget Frugttræer og Frugtbuske, Køkkenurter, Læ- og Prydplanter stærkt; derimod er Svampeangrebene svage.

Stikkelbærdæberen forekommer udbredt men ikke ondartet. Daarlige passede, gamle Haver holder Naboerne med Smitstof, saa at Resultaterne af Bekæmpelsesarbejdet ikke bliver fuldtud tilfredsstillende; det kræftes dog stadig at Renholdelse, Vintersprøjtning og mindsket Kvælstofgødskning virker saa godt, at man endogsaa stedvis kan undvære Sommersprøjtning.

Bønnesygen har bredt sig ved det indtrædende fugtige Vejr i de sidste Dage af Juli.

Kaallus har optraadt i overordentlig stor Mængde paa de forskellige Sorter af Kaal og gjort stor Skade.

Gulerodsfluens Larve har mange Steder, navnlig i Smaahaver, ødelagt Gulerødderne.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt:

Der er for Juli Maaned 1921 indkommet 11 Beretninger, hvoraf 7 fra Øerne og 4 fra Jylland.

Frugttræer. Den vedholdende *Tørke* i Forbindelse med hyppig *Storm* har især i Vestjylland beskadiget Frugttræernes Løvværk betydeligt.

Pæreskurv (*Venturia pirina*) findes flere Steder, men gennemgaaende svagt.

Kærnefrugtskimmel (*Sclerotinia fructigena*) er ved Giesegaard fundet paa Æbler siden Midten af Juli – uagtet alle angrebne Frugter blev opsamlede i Fjor – men det er kun revnede og ormstukne Frugter der angribes (J. S. Riis). Ogsaa ved Lyngby findes enkelte angrebne Æbler og Pærer (H. Øhlør).

Sølvglans, forarsaget af *Violet Barksvamp* (*Stereum purpureum*) er fundet paa Victoriablommer ved Ladelund; de andre Blommesorter er ikke angrebne (J. Thorsen).

Sprøjteskade er ved Lagesminde iagttaget paa Frogmore prolific, efter Sommersprøjtning med Svovlkalk; mens den nævnte Sort har taget megen Skade, har de over Hundrede andre Æblesorter taalt Sprøjtningen (A. Weber).

Frugtbuske. Hindbær har paa let Jord lidt meget stærkt af *Tørken* og mange Buske synes helt udgaaede, selv hvor Læforholdene har været gode. Ogsaa Ribs har lidt stærkt af *Tørke* og *Storm* i Forbindelse med *Sandflugt*; ved Esbjerg har Rød spansk vist sig at være mest modstandsdygtig.

Af *Hindbær-Stængelsyge* (*Didymella applanata*) findes betydelige Angreb paa Marlborough, dyrkede under uheldige Forhold ved Nøddebo, og paa Faistrup, voksende paa den lette Sandjord ved Studsgaard (H. Wedege, J. Nesten).

Stikkelsbærdræber (*Sphaerotheca mors uvae*) forekommer udbredt som sædvanligt men ikke ondartet. Daarligt passede, gamle Haver forsyner Naboerne med Smitstof, saaledes at Resultaterne af Bekæmpelsen ikke altid bliver fuldt tilfredsstillende. Ved Esbjerg er Angrebet holdt nede ved formindsket Kvælstofgødskning og ved to Vintersprøjtninger, saa at Sommersprøjtning nu ikke er nødvendig; nogle lave Buske er kommet sig af sig selv.

Ved Lagesminde er iagttaget *Sprøjteskade* paa Bladene af Whinham's Industry efter Sprøjtning med Svovlkalk 1:30 (A. Weber).

Kartofler. *Bladrullesyge* er fundet ved Næsgaard og flere Steder paa Sjælland, men i meget vekslende Grad; paa Magnum bonum omtales ubetydelige Angreb og Marker med indtil 75 pCt. syge Planter; i Jylland menes Angrebet at være aftagende fordi det nu er kendt af de fleste (N. Gram).

Sortbensyge (*Bacillus phytophthorus*) er kun omtalt som i det væsentlige ubetydelig.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) er i Maanedens Løb anmeldt fra alle Landsdele, saavel paa tidlige som sildigere Sorter, men som Følge af Tørkeperioden er Angrebet som Helhed endnu ved Maanedens Slutning ubetydeligt.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) findes i betydelige Grad paa Up to date ved Lyngby; de angrebne Planters Toppe visner (H. Øhlør).

Køkkenurter. Ved Lyngby har Blomkaalen sat Hovede for tidligt og er næsten helt ødelagt af *Tørken* og Skadedyr i Forening.

Kaalbrok (*Plasmidiophora brassicae*) er fundet paa Blomkaal ved Lyngby.

Gulerodssvamp (*Phoma Rostrupi*) har ved Hasselager og Malling angrebet Gulerødder til Frø (Nantes), uagtet der var fraserteret en Del Rødder ved Udplantningen (N. Gram).

Løgskimmel (*Peronospora Schleideni*) fandtes ved Lyngby svagt først paa Maanedens; i Jylland optraadte Angrebet almindeligt i vekslende Grad, og ødelagde i Forening med Løgfluelarver mange Stykker helt.

Bønnesyge (*Glomerella Lindemuthiana*) har ved Lyngby bredt sig meget i de sidste Dage af Juli; baade Voks-Daddel og Sværd-Snittebønne er angrebne (H. Øhlør).

Fløjlsplet (*Cladosporium fulvum*) paa Tomat er i Aar mindre alvorlig end sædvanligt, men dog ingenlunde sjælden; Dansk Export var først og værst angrebet (A. Pedersen).

Rudeplet (*Cercospora melonis*) paa Agurk er fundet ved Valby og Aalborg.

Andre Planter. Paa de lette Jorder har *Tørken* og *Stormen* angrebet Læplantningerne stærkt og mange unge Løv- og Naaletræer er visnede; i Haverne er Georginer, Gyldenris, Sæbeurt og andre Prydplanter visnede helt ned, Græsplænerne ligger tørre og gule og de klippede Buskbomhække er ofte hvide paa lange Strækninger.

Stokroserust (*Puccinia Malvacearum*) er fundet ved Frederiksværk, Holte og Rungsted.

Rosen-Meldug (*Sphaerotheca pannosa*) og *Tjørnens Meldug* (*Podosphaera oxycanthae*) har fortsat deres Angreb i Juli; *Vinstokkens Meldug* (*Uncinula necator*) er fundet i Valby.

Lyngby, 7. August 1921.

Ernst Gram.

Frugttræer. *Bladlus* (*Aphis pomi*) fandtes flere Steder paa Æbletræer, som imidlertid paa dette sene Tidspunkt ikke lider tilnærmelsesvis saa meget derved som paa et tidligere Tidspunkt, hvor de unge Skuds Længdevækst standses; men de talrige Lus bør være en Paamindelse om, at der maa passes godt paa til næste Aar. Ved Sorgenfri er der paa Pære iagttaget *Bladlus* i ikke ringe Mængde paa Frugterne. Stedvis er Æbletræer blevet beskadiget ved Sprøtning med en dansk Tobaksekstraktopløsning, fortyndet i passende Grad efter det opgivne Nikotinindhold (Fossevangen ved Tylstrup, Giesegaard). Førstnævnte Sted faldt saaledes Bladene af de unge Træer, der først nu i Juli begyndte at komme i Vækst. Nikotinsulfat har overalt virket fortrinligt. Paa Blommetræerne saas Bladene ret almindeligt sammenkrøllede og fulde af *Bladlus*.

Gaasebiller (*Phyllopertha horticola*) har i Haver i Ejstrupsholm og Omegn gnavet stærkt af Æbleblade og Frugter (Niels Gram).

„*Rødt Spind*“ (*Paratetranychus pilosus*) optraadte flere Steder: ved Studsgaard fandtes det saaledes paa saa godt som alle Æbletræerne; ved Aarhus iagttoges det paa Fersken-Espalier. *Mideskurv*, forårsaget af *Galmider* (*Eriophyes piri*) er almindeligt rundt omkring paa Pære, særlig Espalier.

Frugtbuſke. Ved Tystofte optraadte *Hindbærbillen* (*Byturus tomentosus*) talrigt og reducerede i Forbindelse med Tørken Udbyttet betydeligt.

Paa Solbærbuskene svulmer nu de nyinficerede *Mideknopper* (*Eriophyes ribis*).

Urtehaven. I Jordbær ses rundt omkring Angreb af *Jordbærmider* (*Tarsonemus fragariae*). I et Gartneri ved Brøndbyvester Strand har et Stykke Jordbær baaret udmærket trods stærkt Angreb; Vanding synes foruden at gavne Planterne tillige at hæmme Miderne; i Hus tager de fuldstændig Overhaand, ofte bliver alle Bladene smaa og forkrøblede og Høsten minimal (A. Weber).

Kartofler er ved Lyngby og i Landbohøjskolens Have stærkt bearbejdet af *Tæger* (*Lygus* sp.). *Krusesygen*, forårsaget af *Gulerods-Bladloppen* (*Trioza viridula*), der i Juni Maaned tegnede til at blive meget ondartet, har i Løbet af Juli tabt sig, saa at de senere fremkomne Blade er uangrebne og sunde. *Kaallus* (*Aphis brassicae*) har optraadt i overordentlig stor Mængde paa de forskellige Kaalsorter. Fra Vejen skrives, at Regnen i Slutningen af Maaneden standsede Angrebet. I et Amager-Gartneri sprøjtede man først med Tobaksekstraktopløsning med Sæbetilsætning og, da det første slap op, med Sæbe alene — efter Sigende med godt Resultat (A. Pedersen). Ved Oringe var Bladbeder tæt besat med *Bedelus* (*Aphis papaveris*). Paa Forevisningsmarken ved Aalborg og i Lyngby fandtes der en Mængde *Bladlus* (*Myzoides persicae*) paa Kartoffeltoppene. Sidstnævnte Sted optraadte *Bladlus* i det hele i uhyre Mængde paa forskellige Planter: Tomat, Porre, Kaal, Kaalroer, Agurker, Snitte- og Voksbønner og mange andre Planter.

Fra Aabyhøj meddeles, at *Myrer* i en Have ved Klovborg aad de unge Gulerodspanter af helt ned til Jordoverfladen (Niels Gram).

Larver af *Porremøl* (*Acrolepia assectella*) har ved Sorgenfri gjort stor Skade i Porrer; i 3 Bede er over Halvdelen af Porrerne angrebet. *Ærteviklerlarver* (*Grapholitha* sp.) er meget udbredt; ved Lyngby findes der Larver i næsten alle Bælgene (H. Øhlers). *Knoporme* (*Agrotis segetum*) optræder i stor Mængde rundt omkring i mange forskellige Afgrøder: Porrer, Gulerødder, Kartofler, Blomkaal, Bønner; navnlig i Porrer er de usædvanlig ondartede. *Kaal-Sommerfugle* (*Pieris*-Arter) har sværmet i stor Mængde; endnu ses der kun lidt af *Æg*.

I Søborg viste der sig i Begyndelsen af Maaneden et ret stærkt Angreb paa Blomkaal af *Krusesyge*, forårsaget af *Galmyglarver* (*Contarinia nasturtii*). I Kjellerupegnen er der hist og her iagttaget Angreb af *Bedefluellarver* (*Pegomyia hyoscyami*) i Rødbeder. *Kaalfluellarven* (*Corthophila brassicae*) har været paa Færde rundt omkring; ved Studsgaard var Angrebet usædvanlig svagt; fra Aabyhøj meddeles, at der findes mange ondartede Angreb overalt: Kaal, saaet paa Blivestedet og hyppet stærkt efter Udtyndingen, klarer sig bedre end omplantede (Niels Gram). Fra samme Lokalitet hedder det, at omtrent alle Stykker Skalotter er mere eller mindre angrebet af *Løgfluens* Larve (*Hylemyia antiqua*); mange Stykker er helt ødelagt af Larver og Skimmel i Forening. *Gulerodsfluens* Larve (*Psila rosae*) har gjort stor Skade i mange Smaahaver; ved Tystofte er Gulerødder, saaet først i April, stærkt angrebet, medens der kun er ubetydeligt Angreb i dem, der er saaet d. 20. April. London Torve (Chantenay) synes at angribes mindre end f. Eks. Nantes (A. Feilberg). Ved Oringe og Tystofte var der ogsaa stærkt Angreb i Kruspersille. Fra sidstnævnte Sted skrives, at Kruspersillen forholder sig som Gulerødderne, idet Angrebet er fuldstændig ødelæggende efter tidlig Foraarsudsæd; hvor Persillen er saaet om Efteraaret, er det derimod ubetydeligt.

Paa **Prydplanter og andre Planter** er bl. a. iagttaget: *Aal* (*Aphelenchus olesistus*) paa Chrysanthemum (Valby), *Thrips* paa Begonie (Ourupgaard), *Bladlus* (*Aphider*) paa Asters og Chrysanthemum (almindeligt), *Bladlus* (*Prociphilus nidificus*) paa Rødder af Ædelgran (Trustrup), *Galler* forårsaget af *Bladlus* paa Rodgrene (*Chermes abietis*), (København, Hørsholm), paa Pyramidepoppel (*Pemphigus bursarius*) (Sorø), *Gaasebiller* (*Phyllopertha horticola*) (Ejstrupsholm) og en *Bladhvepselarve* (*Blenocampa aethiops*) (Ulle-rød, Ballerup) paa Rose, *Barkviklerlarver* (*Grapholitha woeberriana*) paa Axelbær-Røn (Frederiksberg), Bladgaller paa Pil, frembragt af en *Bladhveps* (*Pontania vesicator*) (Svebølle, Ringegnen) og Bladskelettering af Pil af *Bladbiller* (*Galerucella lineola*) (Søsum).

København, d. 8. August 1921.

Sofie Rostrup.

Vejledning

til

Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter

i

September og Oktober Maaneder.

*Ved Nedplukning af Træfrugt bør de af *Frugtskimmel* angrebne Frugter, der hænger raadne paa Træerne og udvendig er oversaaede med graa eller gullige Svampehobe, pilles ned og enten brændes eller paa anden Maade uskadeliggøres; de maa frem for alt ikke blive hængende i Træerne eller trædes itu under dem.

I Køkkenhaven renses Jorden, naar Afgrøderne er indhøstede, for alle Planterester, hvori der kan findes Insekter og Insektyngel; Kaałstokke (*Kaałfluelarver*, *Kaałgaale-Snudebillens* Larve), Løg (*Løgfluer*), Gulerødder, Persille- og Sellerirødder (Fluelarver og Pupper), Kartoffler (*Smælderlarver*, *Tusindben*), Ærtehalm (*Thrips*, *Galmyglarver*). De indsamlede Planterester maa ikke kastes paa Møddingen eller paa Kompostbunken, men brændes eller graves dybt ned, hvis de ikke kan opfodres. Jorden dybgraves derefter. *Knoporme* og *Smælderlarver* opsamles ligeledes ved Optagning af Rodfrugterne og ved Efteraarsgravningen og tilintetgøres. Høns og Ænder kan yde god Hjælp ved Indsamlingen.

Inden Hengemningen frasorteres alle angrebne Løg, Kartoffler, Gulerødder m. m.

De gamle Hindbærskud, der endnu ikke er fjernede, nedskæres.

Limbælter mod *Frostmaalere* paasættes og besmøres i første Halvdel af Oktober.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Maanedlige Oversigter

over

Sygdomme hos Haveplanterne

fra

Statens plantepatologiske Forsøg.

XL. August 1921.

Frugttræerne er i Aar meget lidt angrebne af Svampesygdomme.

Kartoffelskimmelen har indtil Maanedens Slutning været uden Betydning.

Bønnesyge, *Ærtemeldug* og *Agurkmeldug* har været i Tiltagende; ved den hurtige Skiften fra Tørke til Fugtighed er en Del Tomater revnede.

Paa *Lathyrus* er fundet en for Danmark ny *Bakteriesygdom*, der ytrer sig ved brunstribede Stængler, spættede Blade og Blomster, og i ondartede Tilfælde ved at Planten visner og dør.

Kaallus har været paa Færde i uhyre Mængde rundt omkring i Landet paa al Slags Kaal og gjort overordentlig stor Skade; mange Steder har de helt ødelagt Kaalen.

Larven af *Porremøllet* har nogle Steder været ret slem ved Porrerne. Efter Afskæring under det angrebne Parti vokser Porrerne under de gunstige Vejrforhold hurtigt op igen.

Knoporme optræder almindeligt i forskellige Afgrøder: Porrer, Skaller, Kartoffler, Gulerødder, Radiser, Agurker.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt:

Der er for August Maaned 1921 indkommet 10 Beretninger, hvoraf 6 fra Øerne og 4 fra Jylland.

Frugttræerne staar i Aar mange Steder usædvanlig fri for Svampeangreb, selv Sorter som ellers er sikre Findesteder for de almindelige Sygdomme er forholdsvis sunde.

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) har ved Aarhus angrebet Frugterne af Lord Suffield svagt. **Pæreskurv** (*Venturia pirina*) ses hist og her, navnlig hvor der ikke er sprøjtet, i ret stor Mængde, saaledes i Himmerland (O. Hein).

Kærnefrugtskimmel (*Sclerotinia fructigena*) er bemærket efter den fugtige Perodes Begyndelse, saavel paa Pærer som paa Æbler, af hvilke nævnes Frogmore prolific.

Sidstnævnte Sort har baade i Fjor og i Aar fremvist **Sprøjteskade**, Bladene blev i Vendsyssel efter Sprøjtning med Svovlkalk 1:40 svedne og Frugterne afkastedes; ogsaa Hawthornden tog lidt Skade, mens de andre Sorter taalte Sprøjtningen (J. Chr. Andersen).

Frugtbuske. **Tørre Bladrande** paa Ribs er fremtrædende, blandt andet mange Steder i Præstøegnen, særlig efter Regnen; det synes som om ældre Buske med gammel, tæt Rodklump vanskeligere kan taale de stærke Svingninger i Jordens Fugtighedsgrad, de fine Rodspidser dør (Alfr. Jensen). Flere Steder ser man Nabobuske ulige stærkt angrebet, svarende til Forskelligheder i Jordbunden.

Filtrust (*Cronartium ribicola*) ses ved Aarhus hyppigt paa Solbær (Kay Peterseu).

Kartofler. Genvækst af Knoldene i Form af Pukkeldannelse eller Udløbere med Smaaknolde forekommer jævnlgt hos de sildigere Sorter, efter at Toppene, der en Tidlang havde standset Væksten, atter voksede og blomstrede stærkt. I et enkelt Tilfælde har højtliggende Knolde sat Løvskud.

Et Parti Up to date, der blev optaget noget ublidt og derefter laa paa Jorden ca. 2 Døgn i bagende Sol, blev stærkt brunplettede, hvor de havde faaet Stød eller Slag, og kom til at se ud som angrebne af Kartoffelskimmel, aldeles ubrugelige til Handelsvare; Skimmel fandtes dog ikke, hvorimod Fænomenet har kunnet genfremstilles ved Stød og Henliggen (P. O. Overgaard).

Bladrullesyge angriber ved Aarhus Up to date og Juli, hvorimod Maincrop synes at være mere modstandsdygtig (Kay Petersen). I Rejsby-Brønseggen, hvor Magnum bonum er den fremherskende Sort, er saa godt som alle Marker syge, enkelte Steder med 50--70 pCt. angrebne (J. Siggaard). Ogsaa i Vestjylland ses Bladrullesygen almindelig udbredt sammen med Mosaiksyge og Sortbensyge, og volder store Vanskeligheder, idet Angrebet er saa udbredt at den almindelige Opgravning i Fremavlsmarkerne ikke slaar til, og Marker efter ny Stamsæd ses angrebet samme Aar eller dog næste; Bladrullesyge og Mosaiksyge truer navnlig Up to date (A. Pedersen).

Skurv (*Actinomyces scabies*) har ved Aarhus angrebet Juli, mens Gul rund paa samme Jordbund er helt fri (Kay Petersen).

Sortbensyge (*Bacillus phytophthorus*) kan som lige nævnt optræde ondartet og har f. Eks. ved Kvong ødelagt 50 pCt. af Planterne i en Mark paa 4 ha Richters Imperator. — Derudover er der fundet en Del sildige Angreb, hvor den underjordiske Del af Stænglen var brunfarvet og noget fugtigere og blødere end normalt, ofte med mer eller mindre dybe Revner; tidligere Aars lagttagelser, Lokaliteterne, og Forekomsten af enkelte mere eller mindre typisk sortbensyge Planter mellem de andre, tyder paa, at der er Tale om Sortbensyge, der paa Grund af Vejr- og Ernæringsforhold ikke er brudt igennem; der vil være Grund til at være varsom med at benytte Afgrøden til Læggemateriale.

Kartoffelskimmelen (*Phytophthora infestans*) har indtil Maanedens Slutning været uden Betydning; der er lige til de sidste Dage indkommet Meddelelser om „første Angreb“ og omstaaende Oversigt vil give et godt Billede af Angrebets langsomme Udvikling (sml. Oversigterne for Juni og Juli):

Tylstrup	27. August	Richters Imperator, uspr.	S. Svendsen.
— Fsst.		Intet Angreb	—
Aalborg		Intet Angreb	O. Hein.
Hanherrederne	8. „	Tidlig Rosen	N. Svaneborg.
Vinding		Intet Angreb	N. Offersen.
Holstebro	2. Sept. (25. Aug.?)	Richters Imperator	P. O. Overgaard.
Aarhus	16. August	Tidlige Sorter, bet. Angreb.	Kay Petersen.
—	24. „	Maincrop, hyppige Angreb	—
—	30. „	„ Angr. har ikke bredt sig	—
—	30. „	Sildige Sorter, intet Angreb	Hartvig Larsen.
Varde		— — , intet Angreb	A. Pedersen.
Københoved	7. „	Magnum bonum	J. Siggaard.
Jylland		Angrebene umærkelige	N. Gram.
Høng	ca. 25. „	Magnum bonum, Up to date	S. Poulsen.
Rønnede	22. „	— — , Æggeblomme m. fl.	Alfr. Jensen.
Roskilde		Meget lidt Angreb	H. P. Nielsen.
Hillerød	14. „	Juli	H. E. Jensen.
Lyngby	30. „	Magnum bonum	H. Øhlrs.

Stærkt angrebne Læggeknoide har heller ikke givet syge Planter (A. Pedersen, Hartvig Larsen). Kun fra København faar man Indtryk af, at Angrebet har faaet nogen Indflydelse paa Udbyttet. Af de tidlige Sorter har Gul rund vist sig mest haardfør.

Kransskimmel-Fodsyge (*Verticillium albo-atrum*) og *Rodfillsvamp* (*Rhizoctonia solani*) er optraadt i nogle Tilfælde, men oftest svagt; paa de ovenfor under Sortbensyge omtalte tvivlsomme Planter kunde begge eller den ene af disse Svampe findes, sammen med forskellige Raadsvampe, uden at det kan afgøres, hvor stor Rolle de har spillet for den sygelige Tilstand.

Køkkenurter. Kåalen er lidet tilfredsstillende flere Steder. Blomkåalen har lidt under *Tørken* (Kay Petersen) og Hovedkåalen viser stærk Tilbøjelighed til at revne.

Kaalbrok (*Plasmodiophora brassicae*) er ved Aarhus fundet paa Blomkål, der var smittet af den i Drivbedet anvendte Kompost (Kay Petersen).

Tomaterne revner som Følge af Skiftet fra Tørke til Fugtighed — Aarhus, Rønnede, Lyngby — og Skaden derved er ret stor. Ved Aarhus er fundet et betydeligt Angreb af *Tomat-Ascochytose* (*Ascochyta lycopersici*).

Bønnesyge (*Glomerella lindemuthiana*) er fundet flere Steder i Nordjylland, samt ved Vordingborg, men Angrebene er endnu uden større Betydning.

Ærtemeldug (*Erysiphe pisi*) er i Tiltagende, til Dels med ret stærke Angreb.

Selleri-Bladpletsyge (*Septoria api*) optræder svagt, dog noteres fra Dronninglund et ondartet Angreb paa Non plus ultra, der ikke har været sprøjtet (O. Hein).

Meldug paa Agurker (*Oidium erysiphoides*) ses siden Vejromslaget baade i Jylland og paa Øerne, ofte med ødelæggende Virkning paa Bladene. *Skrumpesyge* (*Macrosporium melophthorum*) har ved Tystofte og Aarhus ødelagt Slangeagurker, hvorimod Dansk Asieagurk omtales som modstandsdygtig (A. Feilberg, Kay Petersen).

Skorzonere er ved Studsgaard stærkt angrebet af *Meldug* (*Erysiphe cichoriacearum*).

Løgrust (*Puccinia porri*) angriber overalt i Aalborgegnen Purløg.

Andre Planter. *Lathyrus* har siden den fugtige Perodes Begyndelse fremvist Angreb af en *Bakterie-sygdom* (*Bacillus lathyr*) der ikke tidligere er bemærket her i Landet, men er velkendt i England og Amerika under Navnet „streak“; Sygdommen viser sig paa Stænglerne som brune Striber, Bladene kan blive spættede og de farvede Blomster ligeledes; ved stærkere Angreb sygner Planten og blomstrer ikke: sunde og mere eller mindre angrebne Planter kan findes imellem hinanden; som Findesteder angives Vedbæk, Lyngby, København og Sorø.

Nelliker har ved Aabenraa været angrebet af *Sporothrichum poae*, en Svamp der faar Knopperne til at raadne, visne, eller svulme og aabne sig som forkrøllede Blomster.

Lyngby, 7. September 1921.

Ernst Gram.

Frugtræer. *Gedehamse* (*Vespa* sp.) optræder ret talrigt (Bækkeskov, Rungsted, Aarhus, Dronninglund i Vendsyssel) og gnaver stærkt af Pære, Æble og Blomme.

Rønnebærmøllens Larve (*Argyresthia conjugella*) har paa Bækkeskov og Dronninglund, til Trods for at der er mange Rønnebær i Aar, gjort en Del Skade i Æbler. Om Larven af *Æble-Vikleren* (*Carpocapsa pomonella*) skrives fra Bækkeskov, at mere end Halvdelen af Æblerne synes at være angrebet, Pærerne mindre, om end mere end sædvanlig (Alf. Jensen). I Hjørring Amt har den flere Steder været usædvanlig ondartet; i en Have i Øst-Vendsyssel blev der i Forsommeren sprøjtet 3 Gange med Larvegift, til Trods herfor er dog mange Æbler angrebet, særlig Maglemeræbler, Charlamowsky, Gul August, Boiken og Tyrrestrup-Kirsebæræble, hvorimod Bismarck og navnlig Cox's Pomona næsten er fri for Angreb (P. Chr. Andersen).

Solsorten (*Turdus merula*) er paa Giesegaard, til Trods for at der er mange Rønnebær, meget slemt til at hakke i Æblerne. Samme Sted gnaves Æblerne, mest de nedfaldne men ogsaa nogle paa Træerne, af *Mus* (*Arvicola agrestis*, *A. glareola* og *Mus silvaticus*). Nøddekærner er den bedste Løkkemad i Fælderne. *Rotter* (*Mus decumanus*) er ogsaa slemme til at tage Frugter af Espaliertræerne og gnavne Barken af Grenene: „vi har forgiven nogle med Arsenik i Leverpostej, men det forslaaer ikke noget, da man ikke kan anvende det alle Steder paa en stor Gaard“ (J. S. Riis).

Frugtbuke. Fra Rungsted foreligger Meddelelse om meget stærkt Angreb af *Nødde-Snudebillens* Larve (*Balaninus nucum*): „jeg venter ligesom i Fjor at maatte kassere Halvdelen af Nødderne“ (E. Erichsen).

Urtehaven. Angreb af *Rodaal* (*Heterodera radicola*) er iagttaget paa Agurker i Hus ved Aabyhøj.

Ved Rungsted har der været ret stærkt Angreb i Ærter af *Blærefodder* (*Physopus robusta*).

Kaallus (*Aphis brassicae*) har optraadt i uhyre Mængde rundt omkring i Landet. Rødovre: „Bladlus optraadte i den stærke Tørke og Varme før den sidste Regn paa al Slags Kål i saa store Mængder, som jeg aldrig før har set. Rosenkål og Hvidkål kan maaske rette sig endnu, men store Arealer med Blomkål er uigenkaldelig ødelagt, idet Lusene ødelagde Bladene, saa der sattes Hoveder en hel Måned før normalt, og disse var uden Værdi“ (C. H. Johansen). Ved Aalborg er megen Kål af al Slags ødelagt; enkelte har sprøjtet med

for stærk Petroleumsemulsion og derved dræbt Planterne (O. Hein). Hvidkaal staar nogle Steder med helt krøllede Blade (Studsgaard, Aarhus). — Ved Ikast er der iagttaget *Bedelus* (*Aphis papaveris*) paa Rhabarber; i en Blanding af flere Sorter var særlig Linnæus befængt. Ved Aalborg er der *Bladlus* (*Aphis gossypii*) næsten overalt paa Agurkerne. Fra Tystofte hedder det: „her i Haven har der, naar Kaalen undtages, været færre Bladlus, end der plejer at være“ (A. Fejlberg).

Ved Aarhus er Galler paa Rodhalsen, frembragt af *Kaalgalle-Snudebillen* (*Ceuthorhynchus sulcicollis*) almindelig udbredt paa Blomkaal (Kay Petersen).

Stærke Angreb af *Porremøllarver* (*Acrolepia assectella*) er iagttaget ved Lyngby, Rungsted og Aarhus. I Lyngby er Afskæring af Toppen lige under det angrebne Parti forsøgt, som det synes, med udmærket Resultat: de beskaarne Blade voksede hurtigt i Længde, saa Væksten ikke synes at være sat langt tilbage herved (H. Øhlers).

Knoporme (*Agrotis segetum*) optræder ligesom i forrige Maaned rundt omkring i forskellige Afgrøder: Porrer, Skalotter, Kartoffler, Gulerødder, Radiser, Agurker. *Kaalorme* (*Pieris* sp.) har ved Bækkeskov, Tystofte og Lyngby været paa Farde i Kaalen i ret stor Mængde; fra det førstnævnte Sted skrives, at den sædvanlige Sprøjtning med Saltvand (en Haandfuld Salt til en Spand Vand) fik Bugt med Larverne (Alfr. Jensen). Ved Oringe er der derimod ikke iagttaget en eneste Kaalorm, skønt de hvide Sommerfugle sjælden er set i saadan Mængde som i de varme Dage i Juli; de forsvandt, da Regnen og de kolde Dage kom (N. Hansen).

Ved Lundby har *Kaalfluellarven* (*Chortophila brassicae*) angrebet Blomkaal, der var forsynet med Tjærekartonskiver, men senere hyppet; de har udhulet Stænglerne ovenover Skiverne (Bakman). Ved Aarhus er der iagttaget betydeligt Angreb af *Løgfluellarven* (*Hylemyia antiqua*) i Skalotter efter Skalotter, svagere efter Kartoffler. Angrebet var lige stærkt, enten der var brugt lidt eller meget Staldgødning, hvorimod der næsten intet var efter Anvendelse af Kunstgødning (Chilisalpeter + Superfosfat). Der fandtes Pupper mellem de tørre Hinder (Kay Petersen).

Ved Oringe er der et betydeligt Angreb paa Agurker af „*Rødt Spind*“ (*Tetranychus althaeae*), der dog ikke har formaaet at ødelægge Høsten helt (N. Hansen).

Ved Aalborg har der været en Del Gnav af *Snegle* (*Agriolimax agrestis*) paa forskellige Planter, særlig Porrer (O. Hein).

Paa **Prydplanter og Træer** er iagttaget: *Bladlus* paa Chrysanthemum (Rødovre), *Knoporme* (*Agrotis segetum*) paa Asters, Chrysanthemum, Campanula og Primula veris (Lyngby, Rødovre, Aarhus), *Minérfluellarver* (*Phytomyza affinis*), paa Chrysanthemum (Bækkeskov), *Galmider* (*Eriophyes tristriatus*) paa Valnød (København).

København, d. 7. September 1921.

Sofie Rostrup.

Rettelse til XXXIX Juli 1921: *Bladlus* (*Chermes abietis*) paa Rodgrene, læs: paa Rødgran.

S. R.

Vejledning

til

Forebyggelse af Sygdomme hos Haveplanter

i

Oktober og November Maaneder.

I Løbet af Efteraarsmaanederne bør man have sin Opmærksomhed henvendt paa saadanne Foranstaltninger, som tjener til at forhindre Haveplanternes Sygdomme i at komme igen ad Aare. Under Frugtplukningen maa alle syge Frugter fjernes af Træerne og ødelægges, ligesom syge, nedfaldne Blade — f. Eks. Æbleblade med Skurv, Ribsblade med Rust og Skivesvamp, Solbærblade med Filtrust, Hindbærblade med Hindbærrust etc. — maa sammenrives og ødelægges før Hensinuldringen. Aspergestop og gamle Hindbærskud afskæres og brændes.

I Køkkenhaven renses Jorden, naar Afgrøderne er indhøstede, for alle Planterester, hvori der kan findes Insekter og Insektyngel: Kaalstokke (Kaalfluellarver, Kaalgalle-Snudebillens Larve), Gulerødder, Persille- og Selleri-rødder (Fluellarver og Pupper) Kartoffler (Smældelarver). De indsamlede Planterester maa ikke kastes paa Møddingen eller paa Kompostbunken, men brændes eller graves dybt ned, hvis de ikke kan opfodres. Jorden dyb-graves derefter. *Knoporme* og *Smældelarver* opsamles ligeledes ved Optagningen af Rodfrugterne og ved Efter-aarsgravningen og tilintetgøres. Høns og Ænder kan yde god Hjælp ved Indsamlingen.

Inden Hengemningen frasorteres alle angrebne Frugter, Løg, Kartoffler, Gulerødder m. m.

Limbælter mod *Frostmaalere* paasættes hurtigst muligt.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Maanedlige Oversigter
over
Sygdomme hos Haveplanterne
fra
Statens plantepatologiske Forsøg.

XLI. September 1921.

I Forbindelse med stærke Svingninger i Nedbørsforholdene forekommer nogen *Priksyge* og *Revner* hos Æbler, samt *Stendannelser* i Pærer. Angrebene af *Æbleskurv*, *Pæreskurv* og *Kærnefrugtskimmel* er usædvanlig godartede og betydningsløse. *Rodfordærveren* har dræbt Mirabeller i Hæk og Læbælte.

Paa Agurker er fundet Angreb af *Skiveplet*; *Meldug* har angrebet saavel Agurker som Græskar.

Knoporme er almindeligt paa Færde i Haverne.

Kaalorme har gjort Skade nogle Steder.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt:

Der er for September Maaned 1921 indkommet 7 Beretninger, hvoraf 2 fra Jylland og 5 fra Øerne.

Frugtræer. Hos Æbler findes nogen *Priksyge*; fra Tystofte angives Hawthornden, Cellini og Ribston, fra Horsens Cox's Orange og Boiken. De dybe *Revner* der - uafhængigt af Skurveangreb - kan ses paa Æbler, og stærkt *Stenethed* hos Pærer (Moltke og Nouveau Poiteau) maa antages ligesom Priksygen at skyldes de stærke Svingninger i Nedbørsforholdene.

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) findes i Aar oftest kun i ubetydelig Grad; ved Aarhus er paa et Træ af Frogmore prolific, der var vintersprøjtet med Blaasten, men ikke sommersprøjtet, 50 pCt. af Frugterne angrebne (Kay Petersen).

Pæreskurv (*Venturia pirina*) findes i nogle lette Tilfælde, specielt nævnes Figenpære, Seigneur og Graapære; ved Lyngby har Beurré Diel været saa stærkt angrebet at den var usælgelig.

Kærnefrugtskimmel (*Sclerotinia fructigena*) forekommer de fleste Steder kun svagt eller ganske ubetydeligt; der nævnes Angreb paa Graapære m. fl. Pæresorter og af Æbler Golden noble, Cellini m. fl.

Rodfordærveren (*Polyporus annosus*) har ved Studsgaard dræbt Mirabeller i Hæk og Læbælte; Svampen har i adskillige Tilfælde ødelagt Tjørn i Hæk og Angrebet breder sig bl. a. herfra til Mirabellerne, der meget ofte gaar ud, netop naar de er blevet saa gamle, at de skal til at bære (N. J. Nielsen).

Frugtbuße. *Hindbær-Stængelsyge* (*Didymella applanata*) har ved Rungsted angrebet remonterende Hindbær stærkt (E. Erichsen).

Kartofler. *Frosten* har i Nord- og Vestjylland mange Steder taget Toppen hen mod Maanedens Slutning; ogsaa paa Sjælland har Frosten stedvis givet et kærkomment Signal til at begynde Optagningen i det gode Vejr.

Kartoflerne, der kunde ses i Blomst langt hen i September, viser ogsaa *Genvækst* under Jorden: De allerede ansatte Knolde har dannet smaa Løvskud, eller deres Øjne har givet Udløbere med Smaaknolde, de første Knolde bliver puklede eller med Enderne tykkere end Midten, til Tider helt haandvægtformede, de er uensartede i Kødet og koger ud. I Holstebroegnen kan Genvækst navnlig iagttages, hvor Kartofler paa lettere Jord har været lagt tidligt (P. O. Overgaard).

Sortbensyge (*Bacillus phytophthorus*) af den i forrige Maanedsoversigt omtalte lette Type er fundet flere Steder.

Skurv (*Actinomyces scabies*) optræder i Aar ret ondartet rundt om i Landet, som sædvanligt paa Lokaliteter, hvor der er kalket eller tilført Dagrenovation.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) er fundet nogle Steder, men har ikke haft nogen Betydning; Angrebet paa Knoldene er sjældent.

Rodfildsvamp (*Hypochnus solani*) er iagttaget ved Aarhus paa Sorten Gul rund, paa svær, tung Jord (Kay Petersen). I nogle Tilfælde er der iagttaget, at Kartoflerne er ansatte i en tæt Klynge lige i Jordskorpen; dette kan skyldes, at Rodfildsvamp har beskadiget Stænglen, men kan iøvrigt, ligesom de højere oppe paa Stænglen ansatte „Luftkartofler“, ogsaa fremkomme efter andre Beskadigelser, f. Eks. ved Knopormegnæv eller Redskabsbeskadigelse.

Køkkenurter. Brunswiger Hvidkaal og Kleins Rødkaal giver ved Bækkeskov 50 pCt. revnede Hoveder, formentlig i Forbindelse med Tørken og den tidlige Udvikling (Alfred Jensen).

Selleri-Bladpletsyge (*Septoria api*) er ved Tystofte først kommet sent, men meget ondartet.

At *Tomatbakteriose* er fundet et svagt Angreb ved Rungsted, Frugterne har endvidere været angrebne af *Raadpletter*, der skyldes Svampen *Macrosporium tomato*, mens *Kartoffelskimmelen* (*Phytophthora infestans*) i Aar ikke har angrebet Frugterne før sidst i Maanedens. Ved Lyngby er der fundet enkelte Planter med *Tomat-Ascochytose* (*Ascochyta lycopersici*).

Agurker (Dansk Asie) blev ved Aarhus angrebet af den lidet paaagtede *Skiveplet* (*Colletotrichum lagenarium*), saa at mange Frugter af Efterafgrøden havde Pletter (Kay Petersen).

Meldug (*Erysiphe cichoriacearum*) forekom ved Vordingborg baade paa Agurker og Græskar; Agurkerne, der ogsaa var angrebne af Spindemider, døde for tidligt og satte kun faa og daarligt udviklede Frugter (N. Hansen).

Andre Planter. *Hassel-Meldug* (*Phyllactinia corylea*) er bemærket ved Bækkeskov, men synes ikke at have skadelige Følger (Alfr. Jensen).

Irisbladene har flere Steder været angrebne af *Ringplet* (*Heterosporium gracile*).

Frosten har i Sydsjælland begyndt at minde Georginerne d. 18-19. September.

Lyngby, 6. Oktober 1921.

Ernst Gram.

Frugttræer. Larven af *Frugttræ-Bladhvepsen* (*Eriocampoides limacina*) optræder, om end i mindre Grad, paa Espalier-Pære og Syltekirsebær ved Bækkeskov. *Gedehamse* (*Vespa* sp.) gnavede ved Bækkeskov og Ørding (Mors) i Pærer og det sidstnævnte Sted tillige Blommer. Paa Bækkeskov har man forsøgt at dræbe dem ved at sprøjte med 2 pCt. Formalinopløsning og senere ved at hælde ublandet Formalin paa de gnavede Frugter og ud over Hvepsene; men ingen af Delene syntes at virke dræbende (Alfr. Jensen).

I Rungsted har *Rønnebærmøllens* Larve (*Argyresthia conjugella*) ødelagt mere end Halvdelen af Frugten paa et ved Siden af et Rønnebærtræ staaende Paradisæbletræ (E. Erichsen).

Frugtbuske. Fra Lyngby klages der over den store Mængde Nødder, der er angrebet af Larven af *Nødde-Snudebiller* (*Balaninus nucum*).

Fra Aarhus skrives, at *Stærerne* (*Sturnus vulgaris*) æder Halvdelen af Hyldebærrene, og at *Solsorten* (*Turdus merula*) hærger Brombærrene (Kay Petersen).

Urtehaven. *Knoporme* (*Agrotis segetum*) har i Rødovre ædt mange af de i August plantede Jordbær — i een Have, mærkelig nok, kun Abundance, medens f. Eks. Königin Louise, som stod lige ved Siden af, var saa godt som urørt (C. H. Johansen). *Kaalorme* (*Pieris brassicae*) har gjort Skade nogle Steder; ved Ørding (Mors) var der saaledes betydeligt Angreb paa Hvidkaal. Sprøjtning med Saltvand hjalp i Forening med Regnen (G. Th. Gravesen). Det i forrige Maanedssberetning omtalte Angreb af „*Rødt Spind*“ (*Tetranychus althaeae*) paa Agurker ved Oringe har i den første Halvdel af denne Maaned — i Forbindelse med Meldug — dræbt Planterne (N. Hansen):

Fra Bækkeskov skrives, at der i Aar mærkes usædvanlig lidt til *Muldvarpe* (*Talpa europaea*); Jorden har rimeligvis været for tør, hvorfor der kun har været faa Regneorme, saa Muldvarperne formodentlig er døde af Sult. *Rotter* (*Mus decumanus*) er der derimod Masser af; de graver sig ned i Køkkenhaven mellem Ærtebede, under Frugtbuske og lignende Steder (Alfr. Jensen).

Paa Prydplanter og Træer er iagttaget: *Bladlus* (Aphider) paa Cineraria (Slagelse), *Skjoldlus* (Coccider) paa Nelliker, Malmaison (udplantede Pottenelliker), derimod ikke paa Havenelliker (Rungsted), „*Rødt Spind*“ (*Tetranychus telarius*) paa Lind (Nyborg).

København, d. 5. Oktober 1921.

Sofie Rostrup.

Maanedlige Oversigter
over
Sygdomme hos Haveplanterne
fra
Statens plantepatologiske Forsøg.

XLII. Oktober 1921.

Priksyge opdages hyppigt i de afplukkede Æbler, navnlig Tyrrestrupæble, Warners King og Springgrove Codlin.

Bederusten (*Uromyces betae*), der optræder stærkt i Markerne, har tillige angrebet Rødbeder.

Larven af *Frugttræ-Bladhvepsen* har nogle Steder skeletteret Bladene paa Frugttræer, hvad der imidlertid paa dette sene Tidspunkt ikke har gjort synderlig Skade.

Knoporme har været ualmindelig talrigt paa Færde bl. a. i Kartofler og Porrer. Paa Rodurterne ses ogsaa nu ved Optagningen mange Mærker efter Angreb tidligere paa Aaret.

Til Underretning for vore Medarbejdere tjener endvidere følgende Oversigt:

Der er for September Maaned 1921 indkommet 5 Beretninger, hvoraf 3 fra Øerne og 2 fra Jylland.

Frugttræer. *Priksyge* opdages hyppigt i de aflukkede Æbler og er i Jylland fundet mange Steder og paa mange Sorter, dog navnlig Tyrrestrupæble, under Forhold der tyder paa daarlig Ernæring, Kali- eller Fosforsyremangel (N. Gram). Ved Giesegaard er Springgrove Codlin og Warners King særlig stærkt angrebne, formentlig i Forbindelse med tør Jord (J. S. Riis).

Penselskimmel (*Penicillium glaucum*) optræder i Frugtlagrene, hvor der er banet Vej for den enten ved Skurvpletter eller ved mekaniske Beskadigelser af Huden.

Kærnefrugtskimmel (*Sclerotinia fructigena*) er kun omtalt i et enkelt Tilfælde, hvor den har omdanet Nonnetit til sorte Mumier.

Frugtbuſke. *Hindbærrust* (*Phragmidium rubi-idaei*) er iagttaget ved Bækkeskov.

Kartofler. *Sortfarvning* af kogte Kartofler, saaledes som det omtales fra Aarhus, kan ifølge tidligere Aars Forsøg skyldes Kalimangel; om andre Aarsager kan afstedkomme samme Fejl er ikke bekendt.

Sortbensyge (*Bacillus phytophthorus*) har ved Tranbjerg været Genstand for et Forsøg, da den i 1920 optraadte i flere Fremavlsmarker, som desaarsag maatte kasseres; der lagdes Knolde fra

- 1) Sunde Planter i en angreben Mark.
- 2) Sent angrebne Planter.
- 3) Tidligt og stærkt angrebne Planter.
- 4) Do., men soledet 5 Timer.
- 5) En svagt angrebet Mark.
- 6) En fuldstændig sund Mark.

12. August var der ikke stor Forskel mellem Parcellerne, men ved Optagningen 27. Oktober var der i Parcellerne 1 og 6 kun enkelte Knolde med brune Karstreng, i Parcel 5 nogle flere, og i Parcellerne 2, 3 og 4 mange; der har altsaa været Udslag for sundt Læggemateriale (Hartvig Larsen).

Almindelig Skurv (*Actinomyces scabies*). Til den ret svære Lermuld i Tranbjerg Forsøgsmark blev der i Marts 1921 givet 8000 kg Melkalk pr. ha, og derefter anlagt følgende Forsøg: a) 8000 kg Kalk, b) 8000 kg Kalk + 400 kg Svovlsur Ammoniak, c) 8000 kg Kalk + 200 kg Urinstof, d) 8000 kg Kalk + 10000 kg rød Kildekalk, der indeholdt 95 pCt. kulsur Kalk i Tørstoffet; i disse fire Beh. lagdes 1) skurvfri Læggekartofler, 2) stærkt skurvede, 3) afsvampede med Uspulun, 4) afsvampede med Karbolsyre, 5) afsvampede med Sublimat. Angrebet var imidlertid jævnt svagt over det hele, som iøvrigt paa Egnen (Hartvig Larsen).

Rødfiltsvamp (*Hypochnus solani*) ses almindeligt overalt, saavel i By som paa Land, ogsaa paa Udstillingerne (N. Gram).

Køkkenurter. *Frostskade* iagttoges ved Bækkeskov 25. Oktober, da Tomater og Græskar faldt.

Bederust (*Uromyces betae*), der i det milde Efteraar har været overordentligt udbredt i Roemarkerne, har ved Bækkeskov angrebet Rødbeder, tilsyneladende uden at gøre større Skade.

Bønnerust (*Uromyces appendiculatus*) angriber ved Giesegaard hvert Aar Juli-Sværd-Stangbønner og smitter herfra de andre Sorter.

Andre Planter. *Frosten* tog ved Bækkeskov Georginerne 25. Oktober og sved Bladene paa en Del Cinerarier og Margueriter der stod under Glas, men udækkede.

Chysanthemumrust (*Puccinia chysanthemi*) har i et Gartneri ved København angrebet Sorten Flory King, mens ti andre Sorter i samme Hus ikke blev angrebet.

Lyngby, d. 8. November 1921.

Ernst Gram.

Frugttræer. Larven af *Frugttræ-Bladhvepsen* (*Eriocampoides limacina*) har i flere Haver i Omegnen af Aabyhøj skeletteret Bladene paa alle Slags Frugttræer stærkt, hvad der dog paa dette sene Tidspunkt ikke gjorde synderlig Skade (N. Gram). Ved Aalborg skeletterede de fuldstændigt Bladene paa Soldat Labreur og Comtesse Clara Friis, hvorimod Grev Moltke og Bonne Louise gik fri, skønt de forskellige Sorter berørte hinanden med Grenene. De omtalte Træer er 3-aarige Planter i en Planteskole med 1 Meters Afstand mellem Rækkerne (O. Hein).

Paa Giesegaard har *Mosegrisen* (*Hypodaeus amphibius*), som en Tid var forsvundet fra Frugthaven, nu igen indfundet sig. Arsenik i Skorzonérødder vil blive forsøgt overfor den (J. S. Riis).

Frugtbuſke. Ved Aalborg har man ved Opgravning af flere Hundrede 2-aarige Ribsbuſke fundet *Bladlus* (*Schizoneura fodiens*) i ret stor Mængde paa Rødderne, uden at dette gav sig til Kende paa Buskenes overjordiske Dele (O. Hein).

Ved Lyngby er der paa Hassel iagttaget mange galledannede, fortykkede og delvis brune Hanrakler, forarsaget af en *Galmyglarve* (*Diplosis corylina*).

Mus (*Mus musculus*?) har paa Bækkeskov med stor Forkærlighed kastet sig over Vindruer i Hus: paa de øverste Bær i Klasen bed de et lille Hul, hvorved mange Bær ødelagdes (Alf. Jensen).

Urtehaven. *Knoporme* (*Agrotis segetum*) har været ualmindelig talrigt paa Færde bl. a. i Kartofler og Porrer. Paa Rodurterne ses ogsaa nu ved Optagningen mange Ar efter Angreb tidligere paa Aaret (N. Gram).

Larven af *Gulerødsfluen* (*Psila rosae*) har stedvis været slem ved Gulerødderne; ved Aalborg er saaledes næsten alle Gulerødderne paa den svære Jord „ormstukne“, enkelte Steder helt ødelagt (O. Hein).

Paa **Prydplanter** er iagttaget: *Fluelarver* (*Hylemyia cardui*) i Nellikeskud (Sorgenfri) og *Minérfluelarver* (*Phytomyza vitalbae*) paa *Clematis vitalba* (Rungsted).

København, d. 5. November 1921.

Sofie Rostrup.